

Pojivová tkáň

Kost a její vývoj

Kostní tkáň

Kostní buňky

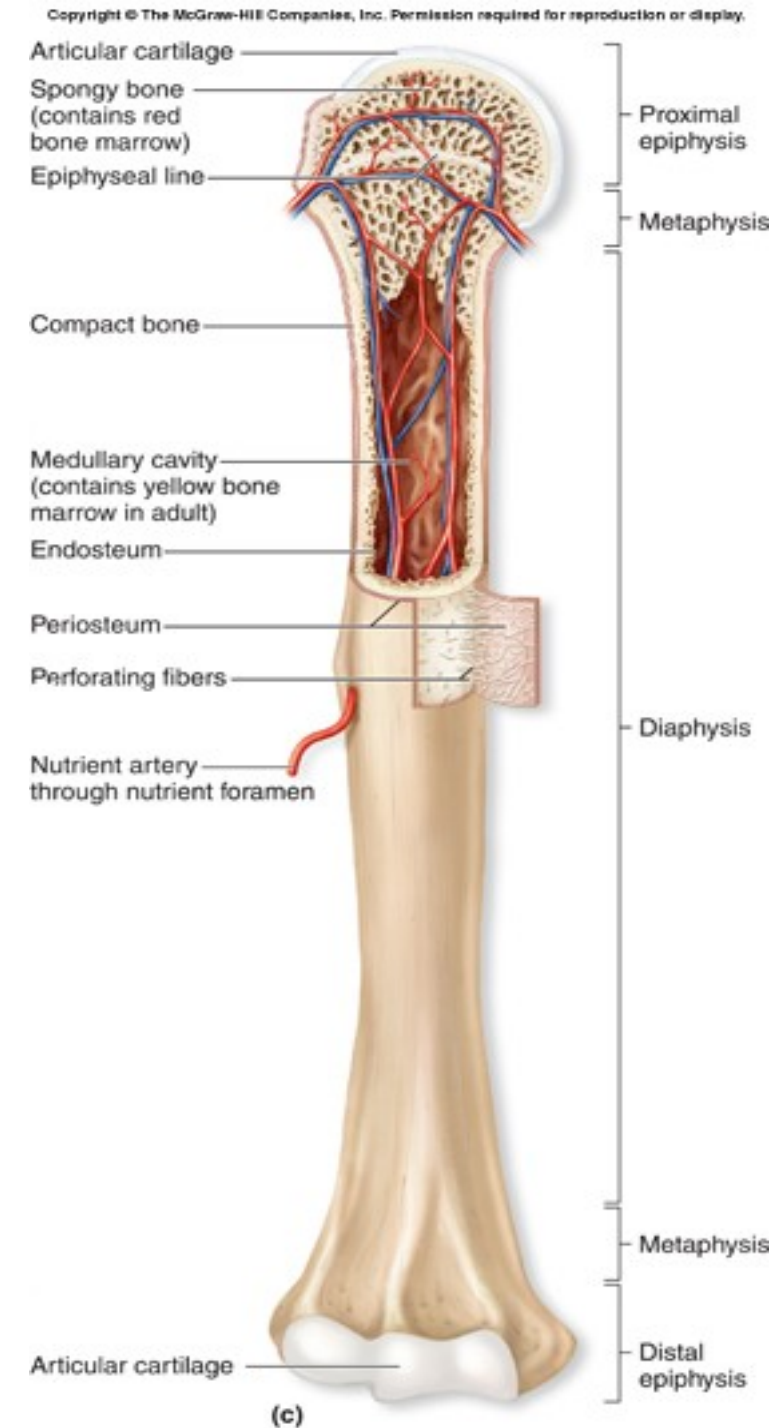
Mezibuněčná hmota

Kolagenní vlákna – organická složka

Amorfní matrix – organická složka

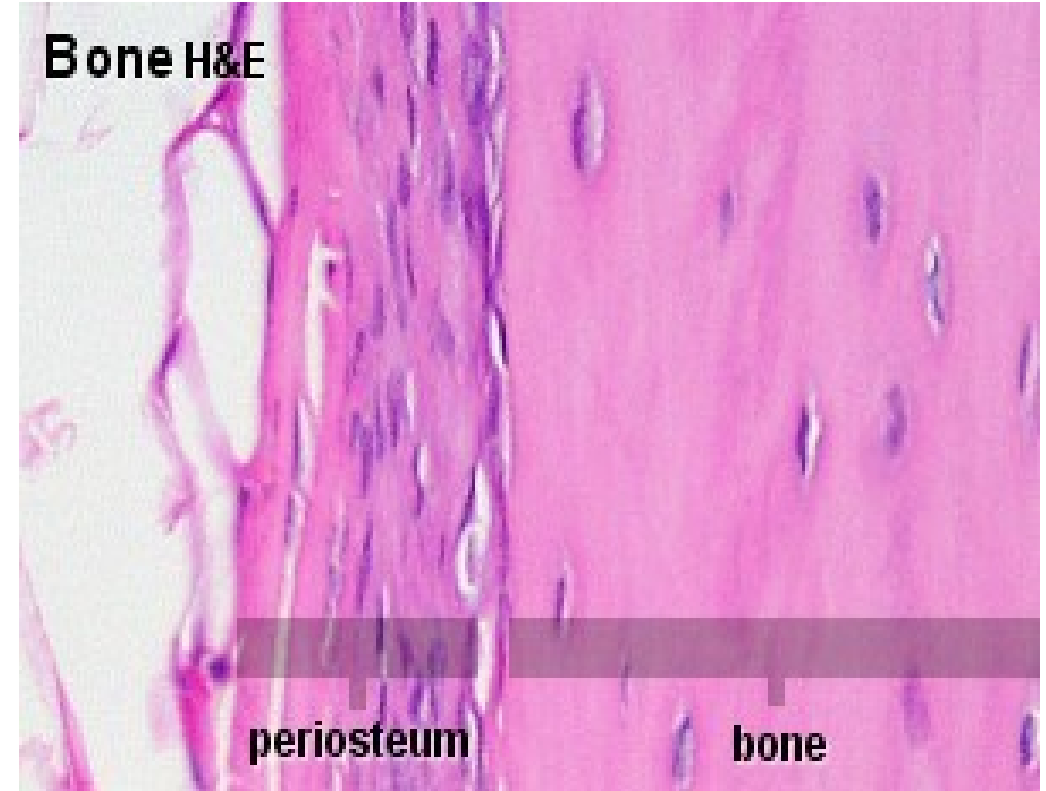
Minerální soli – anorganická složka

Periost + Endost

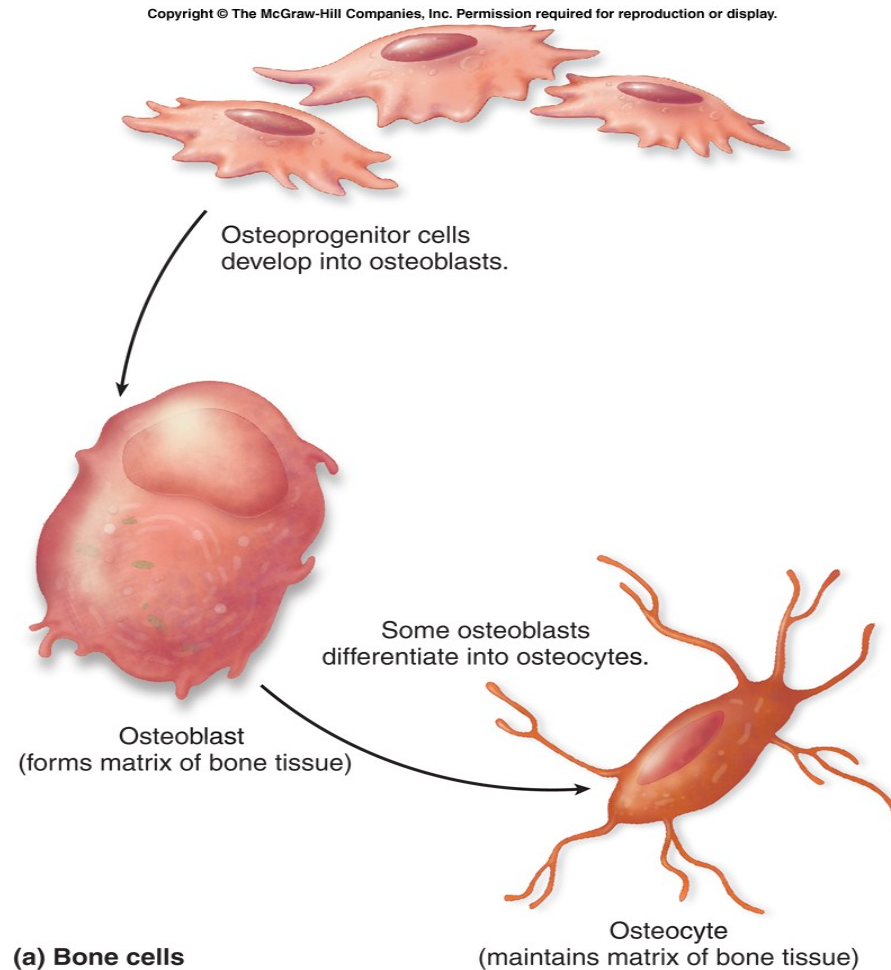
Periost a endost

- **Periost** – kryje zevní povrch kostní tkáně
  - husté kolagenní vazivo , v něm cévy a nervy
  - osteoblasty a osteoprogenitorní bb.
  - je pevně připojen ke kosti pomocí **Sharpeyových vláken.**
  - **od periostu kost regeneruje**
- **Endost** – membrána na vnitřním (dřeňovém) povrchu kosti krytá jednou vrstvou buněk – **osteoblasty, osteoprogenitorní bb.**

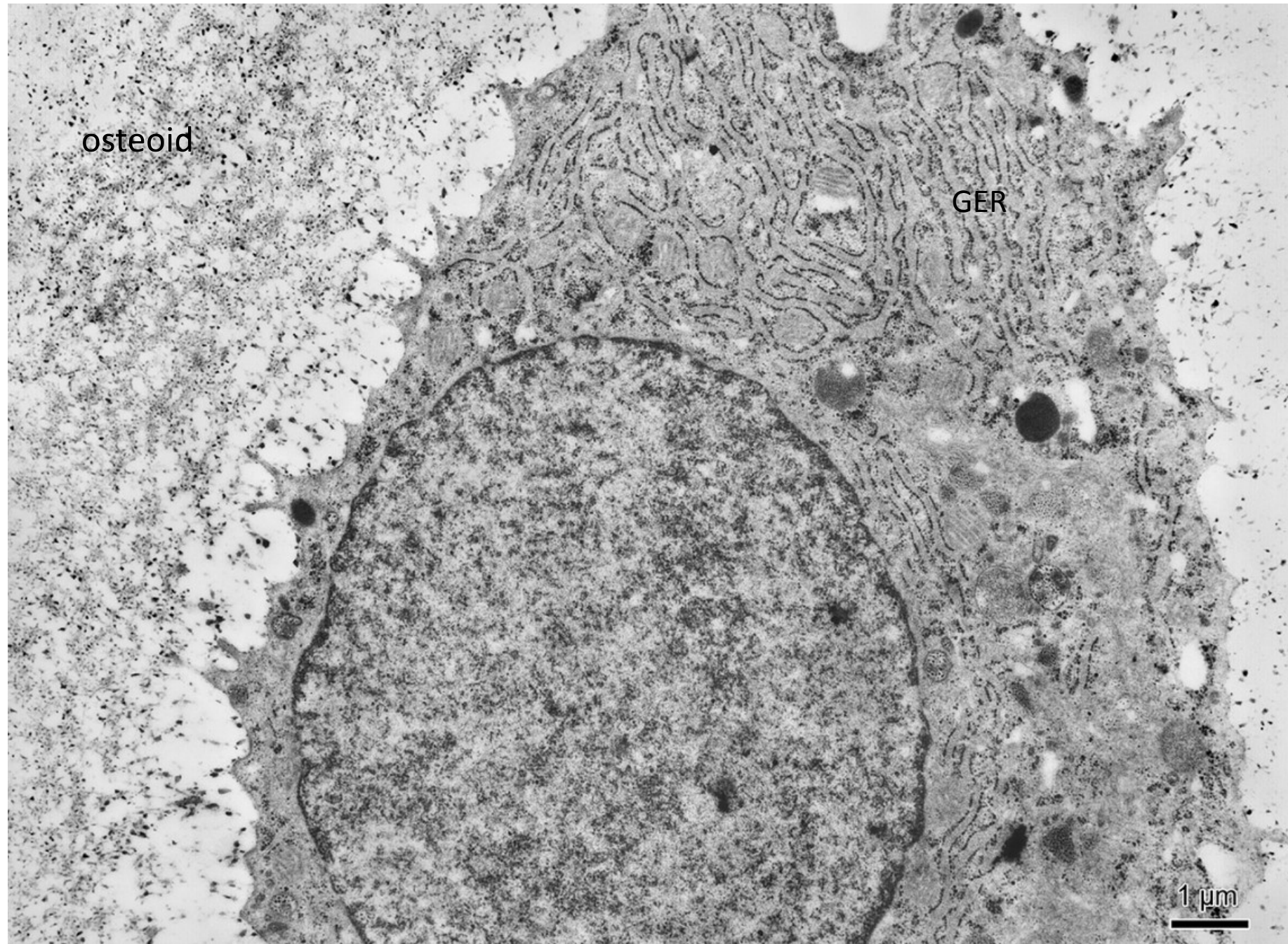

Kostní buňky

- **Osteoprogenitorní buňky** – kmenové buňky, umístěné v periostu a endostu
- **Osteoblasty** produkují kostní matrix (GER, GA – basofilie), stávají se z nich
- **Osteocyty** – klidové, zalité v lakunách
- **Osteoklasty** – odbourávají kostní tkáň

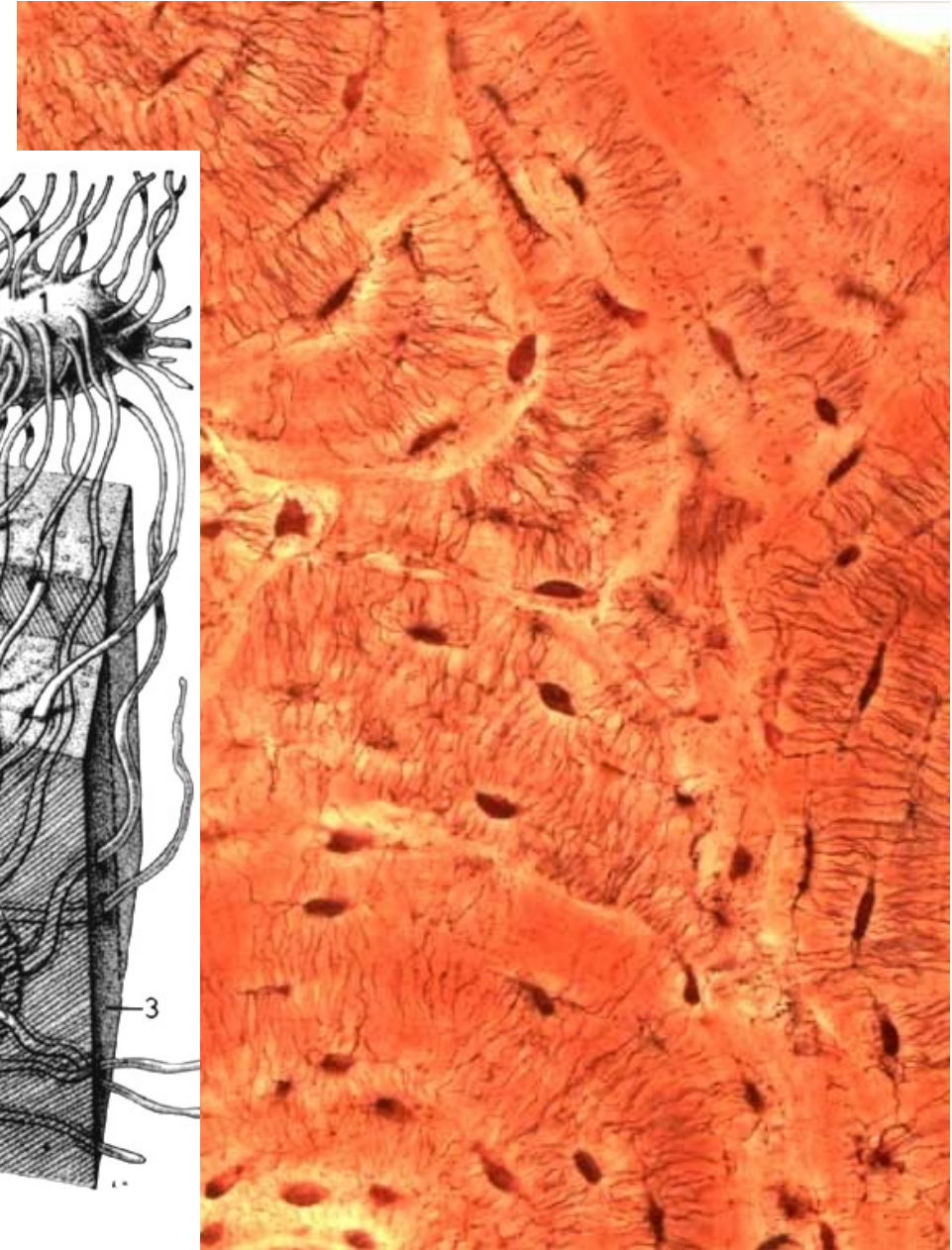
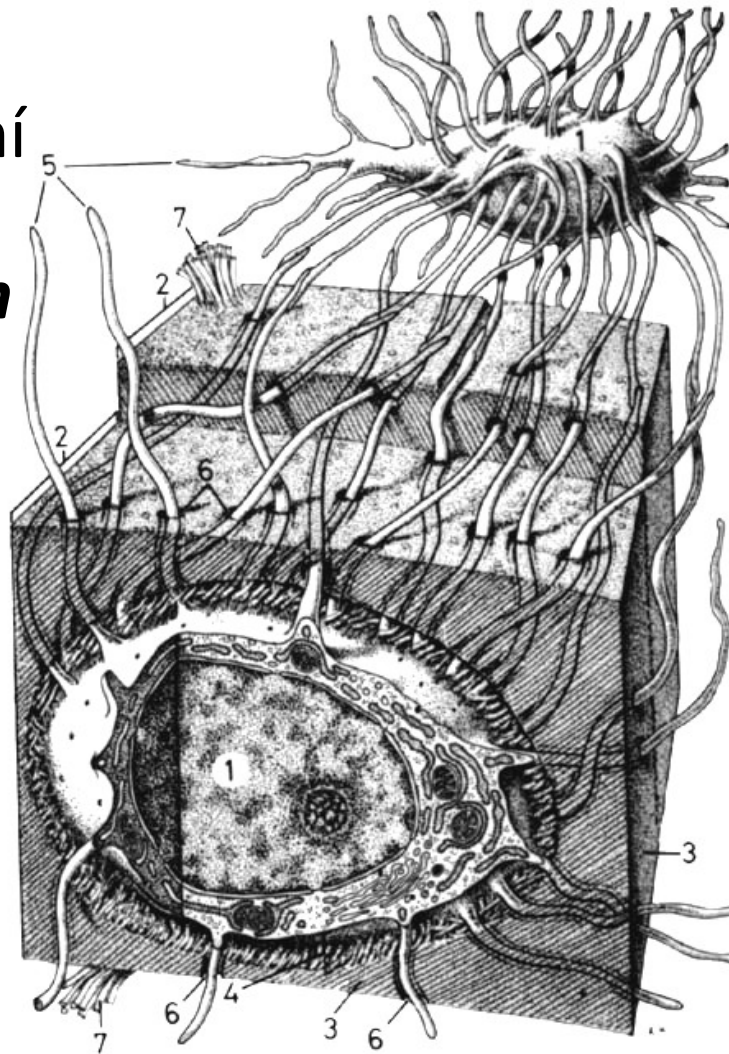
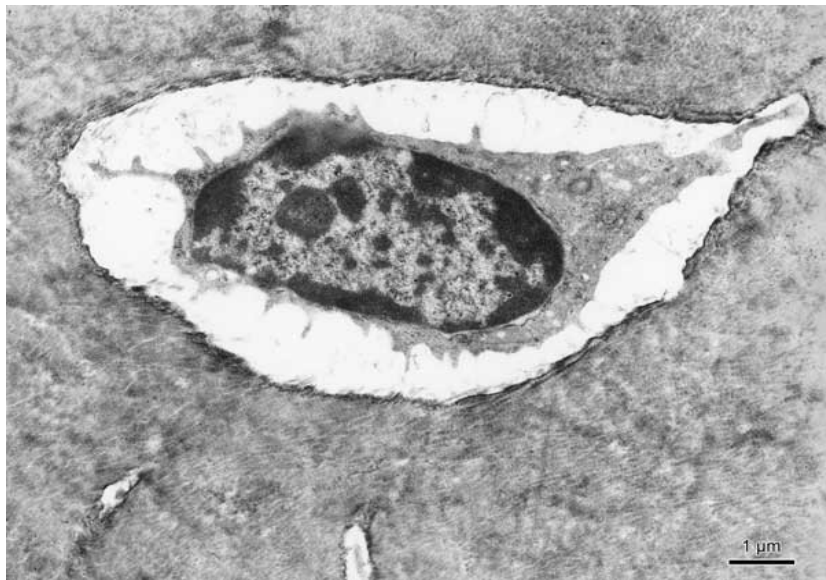

Osteoblast

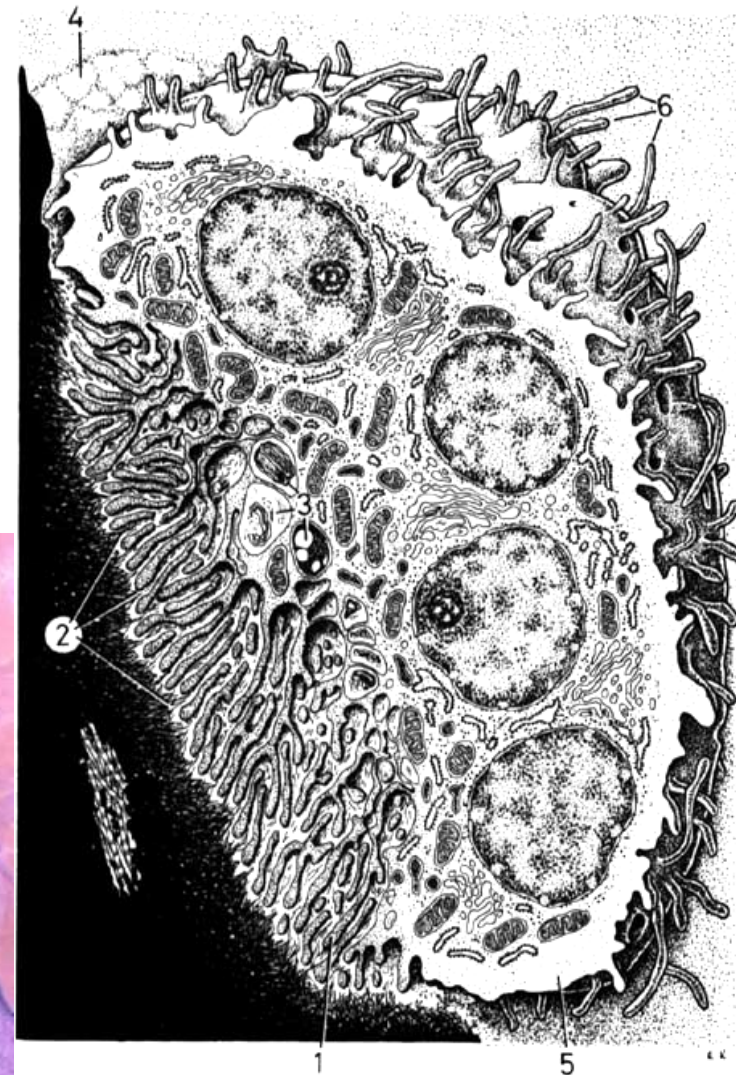
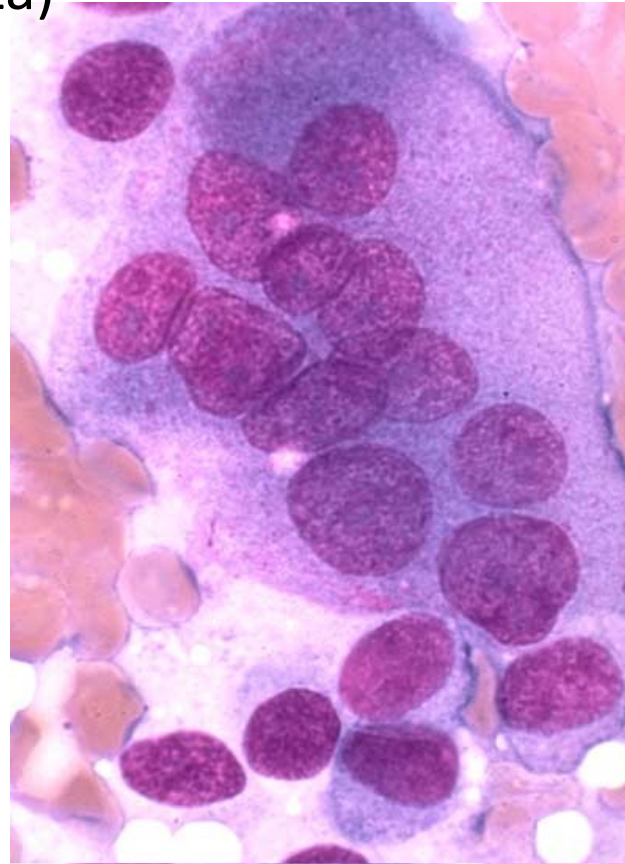
Kostní buňky - osteocyty

- **osteocyty** – zralé, udržování kostní matrix, v *lakunách*, výběžky v *canaliculi ossium*

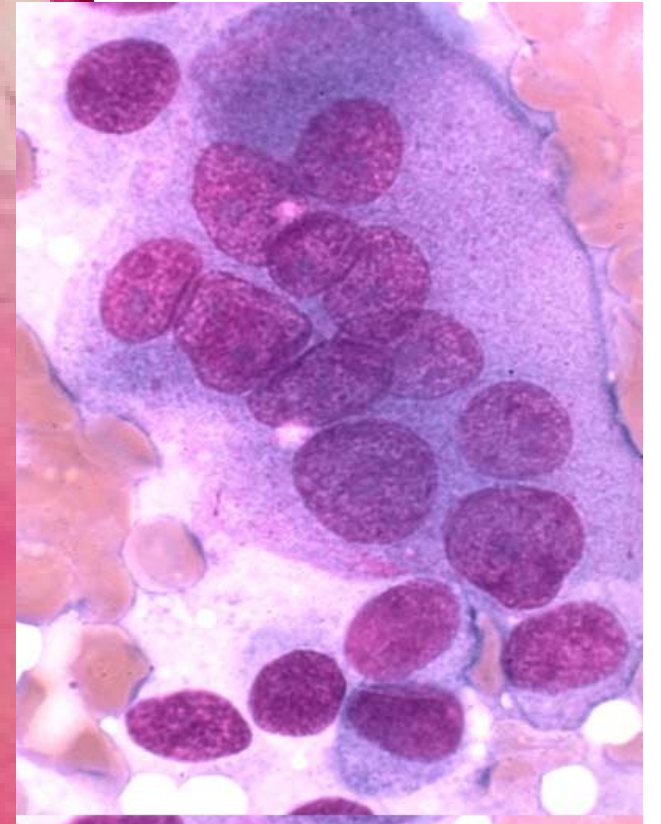
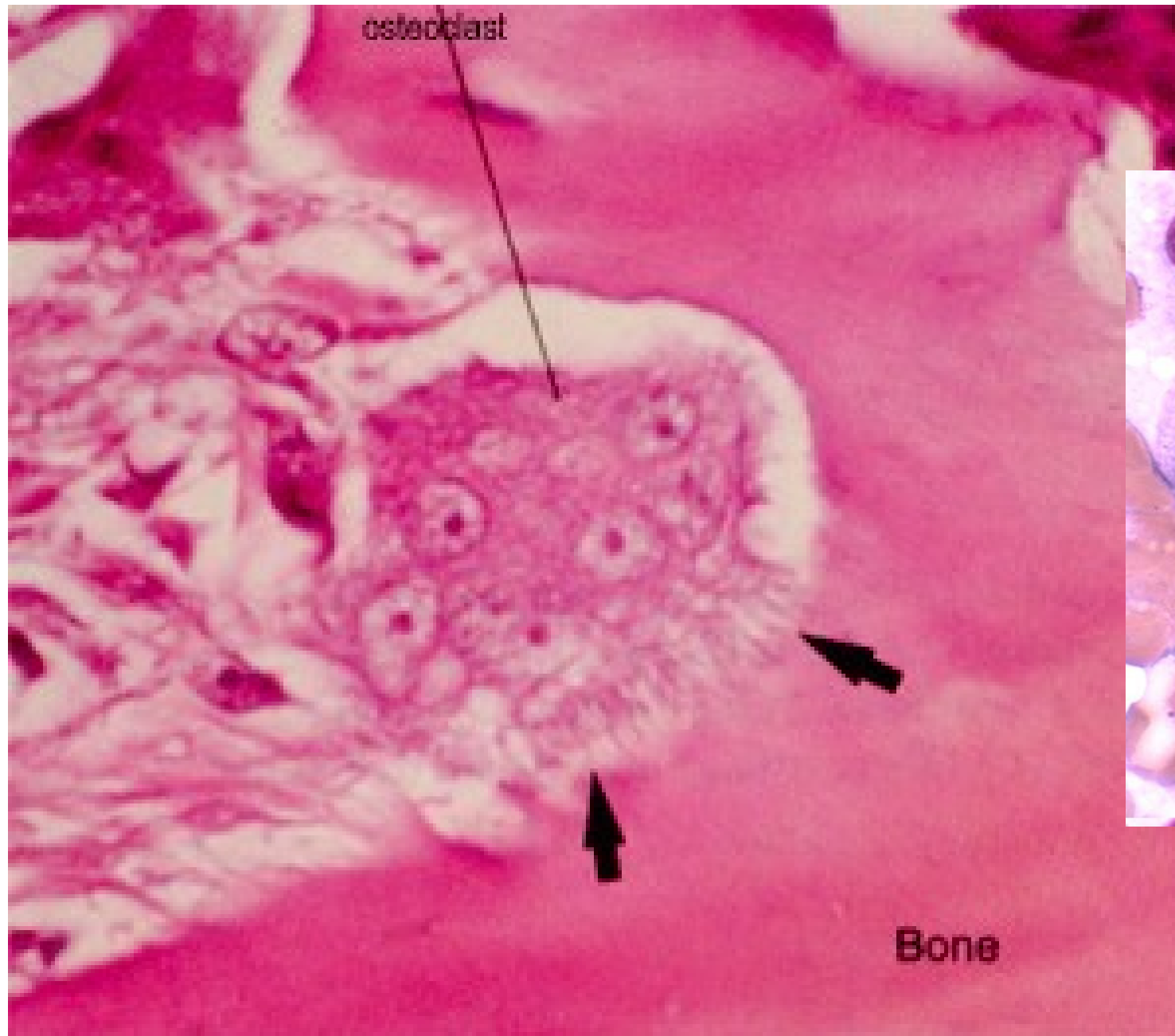

Kostní buňky - osteoklasty

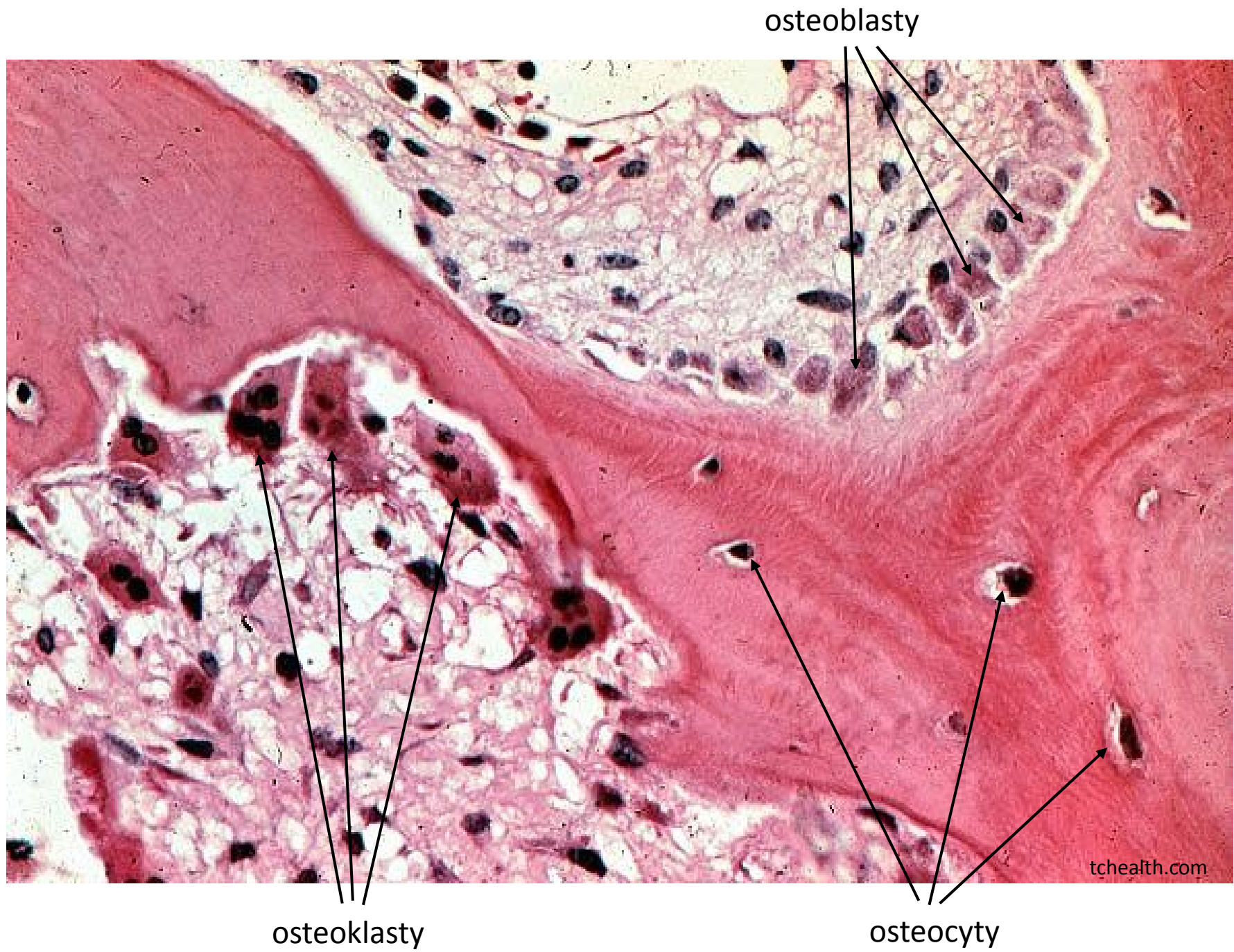
- **osteoklasty** – 50 -100 μm , mnohojaderné;
  - vznikají fúzí monocytů,
  - odbourávají kostní tkáň pomocí enzymů (např. kolagenáza)
- výsledek jejich aktivity

Osteoklast

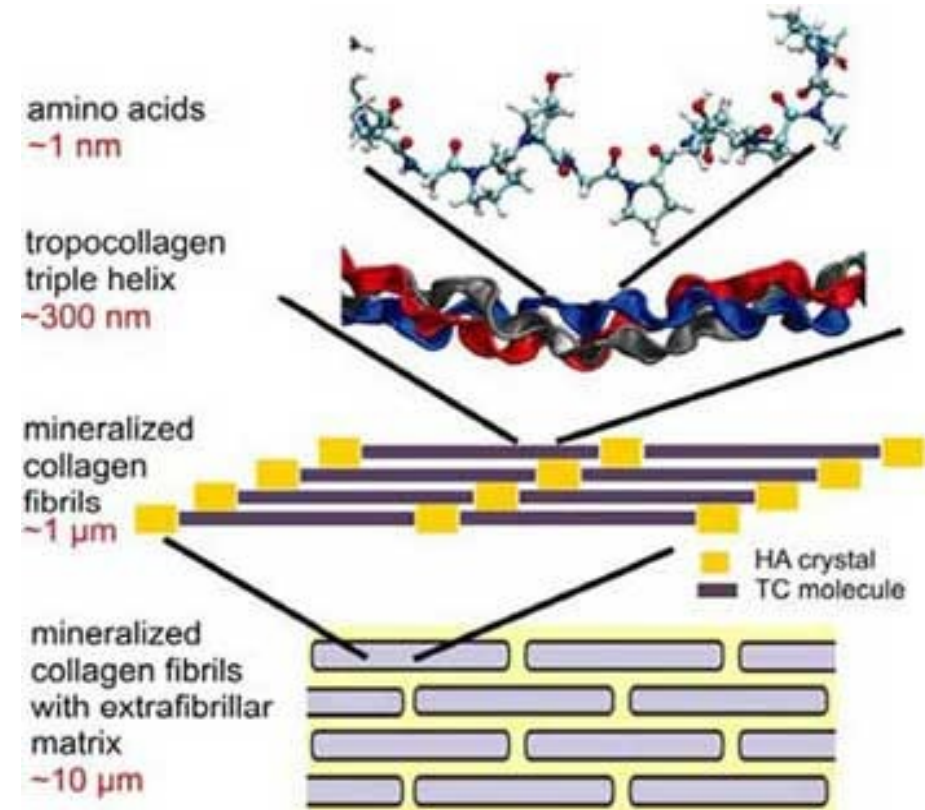

Kostní matrix

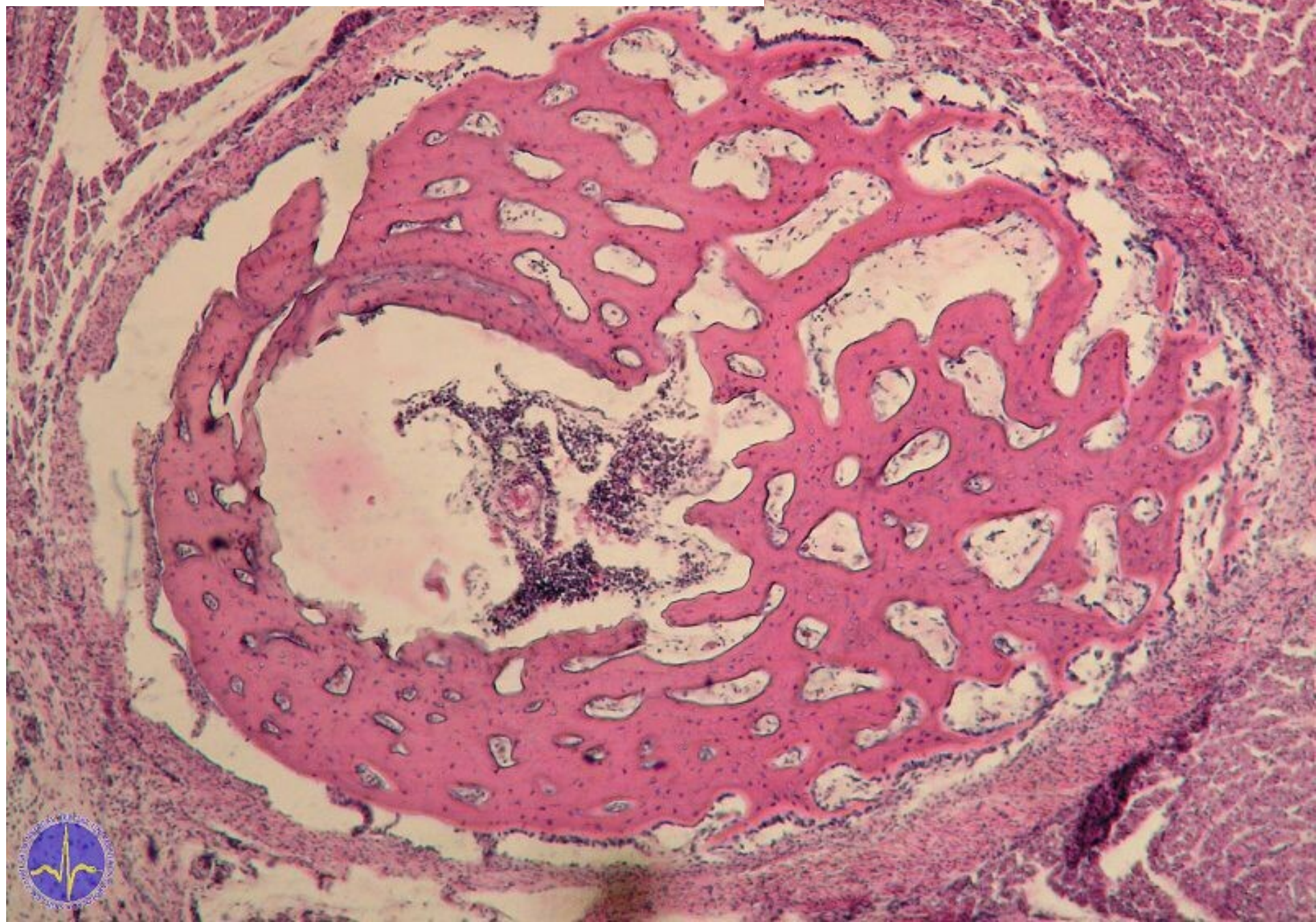
- obsahuje **kolagenní vlákna** – kolagen **typu I** (asi 90% organické substance) a **amorfní matrix** – osteoid.
- pevnost matrix je způsobena obsahem *anorganických solí* (hydroxyapatit), které jsou deponovány do kolagenních vláken.

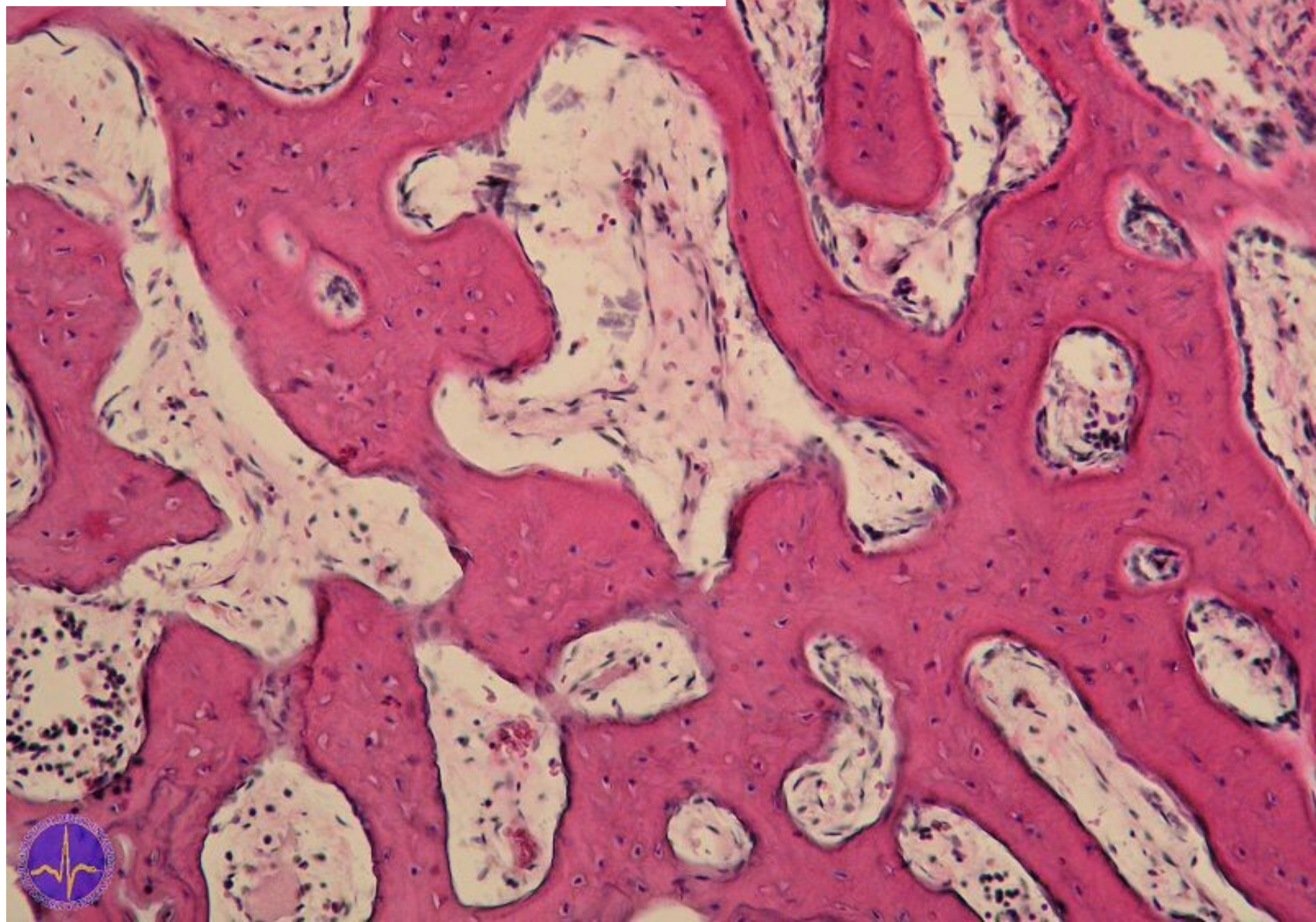
Klasifikace kostní tkáně

- **2 typy kostní tkáně:** /podle uspořádání kolagenních vláken/
  - **vláknitá kost** - primární kost
  - **lamelózní kost** - sekundární kost
    - **kompakta** – stěna diafýzy dlouhých kostí, také pokrývá epifýzy dlouhých kostí
    - **spongióza** /trabekulární/ - epifýzy

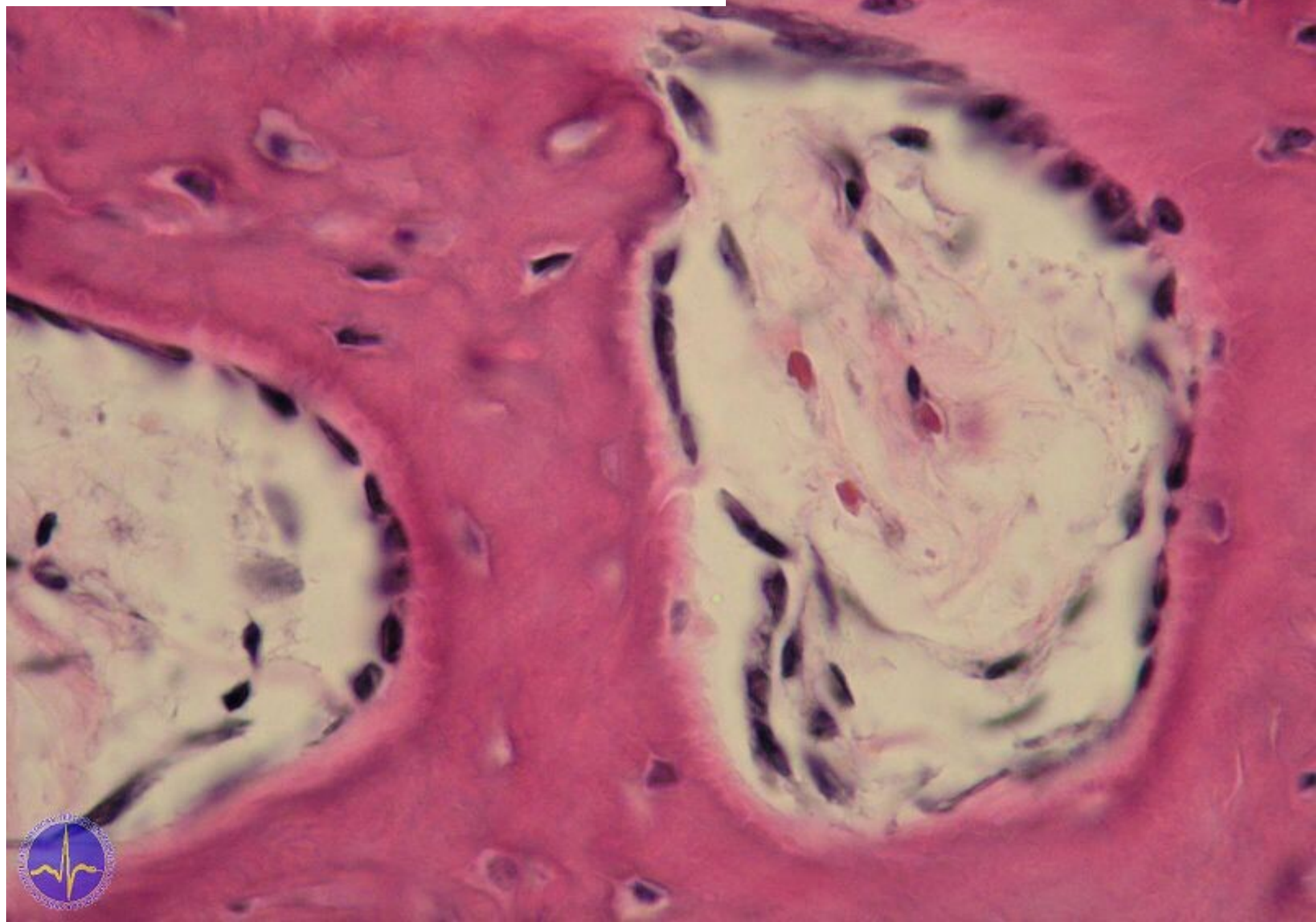
Primární kost - vláknitá (příčně, přehled)

Primární kost - vláknitá (příčně, detail)

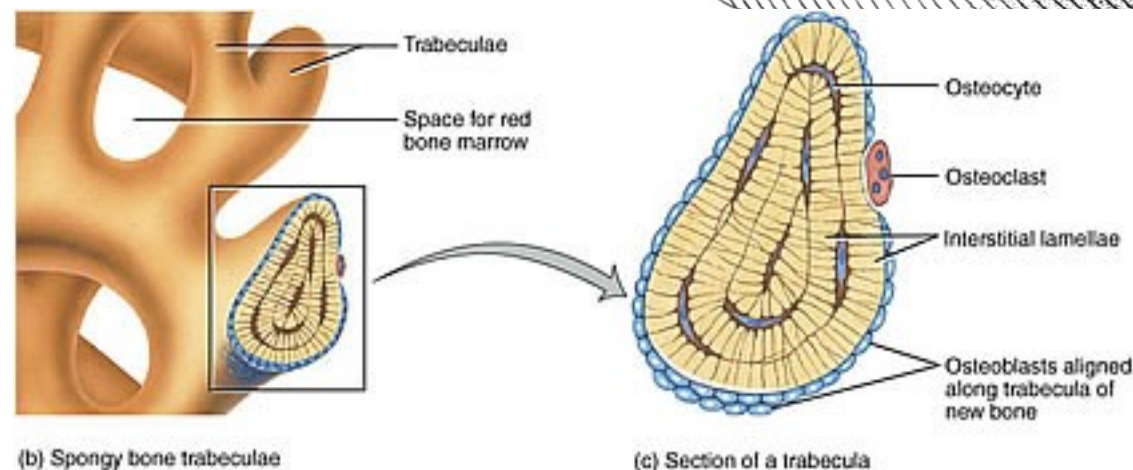
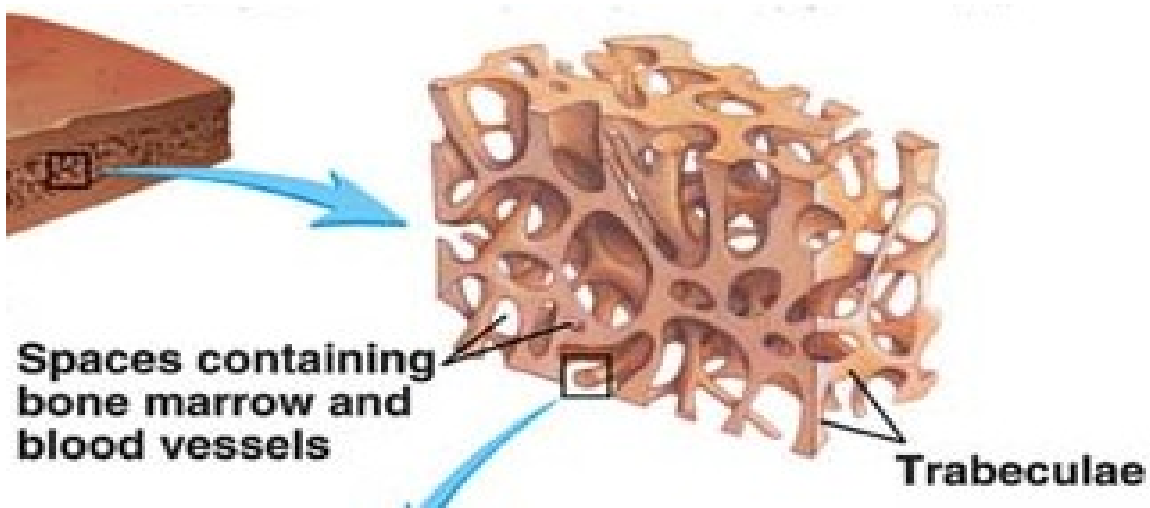
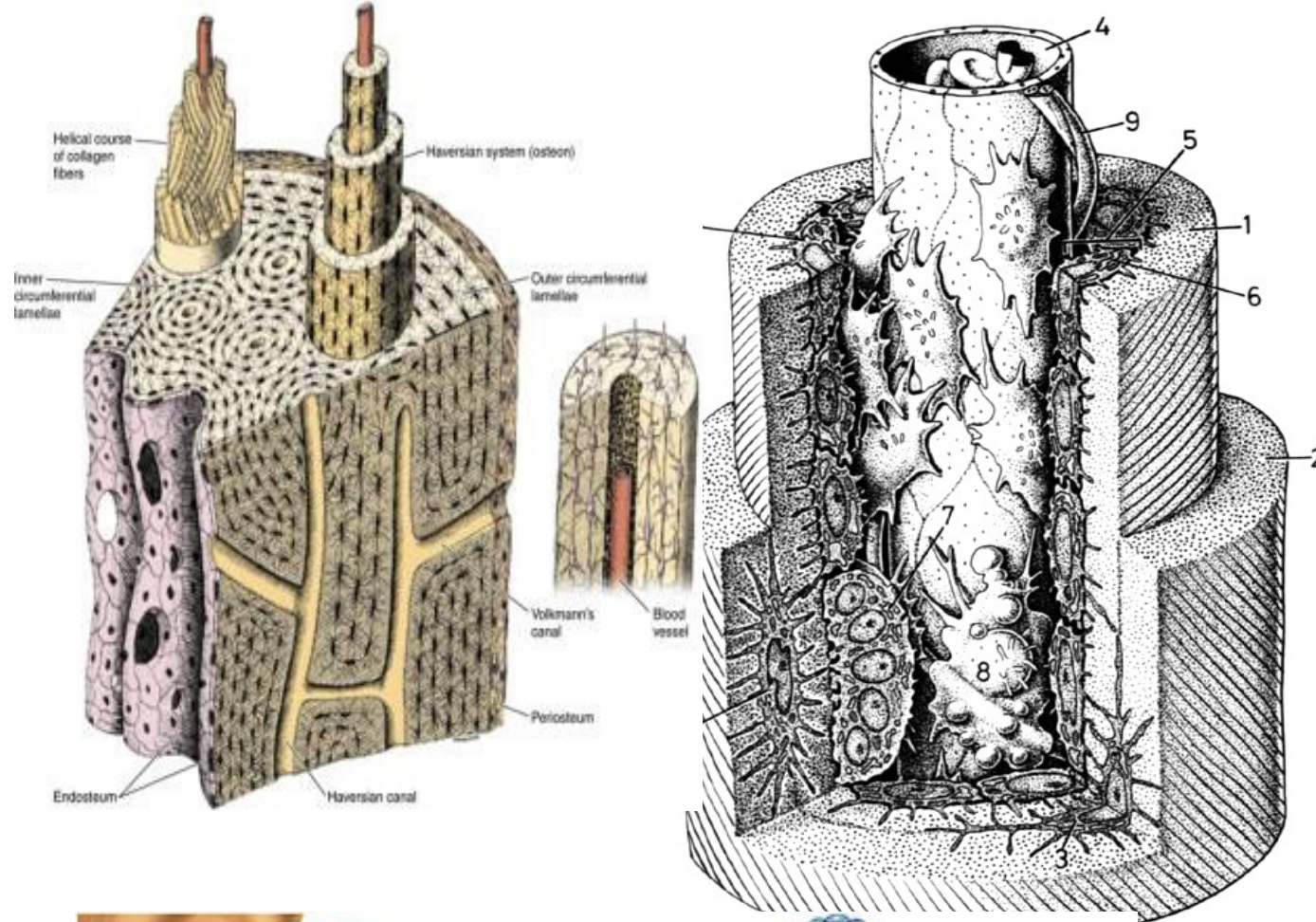

Primární kost - vláknitá (příčně, detail)

Lamelózní kost

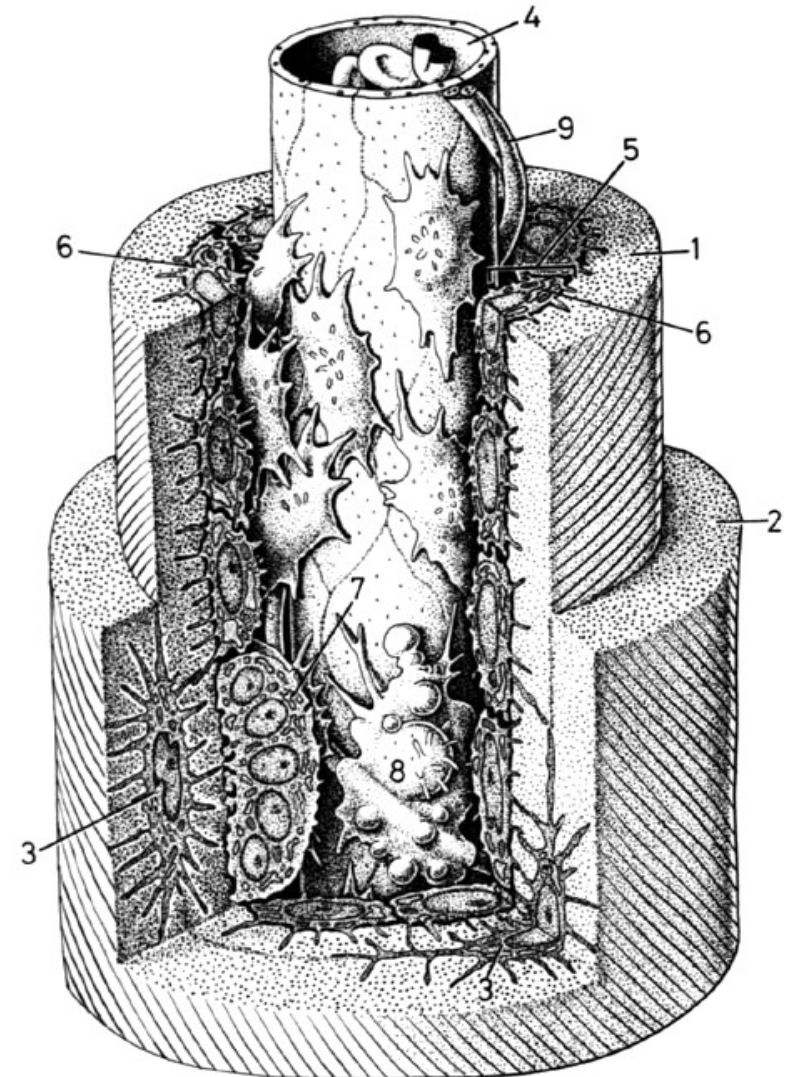
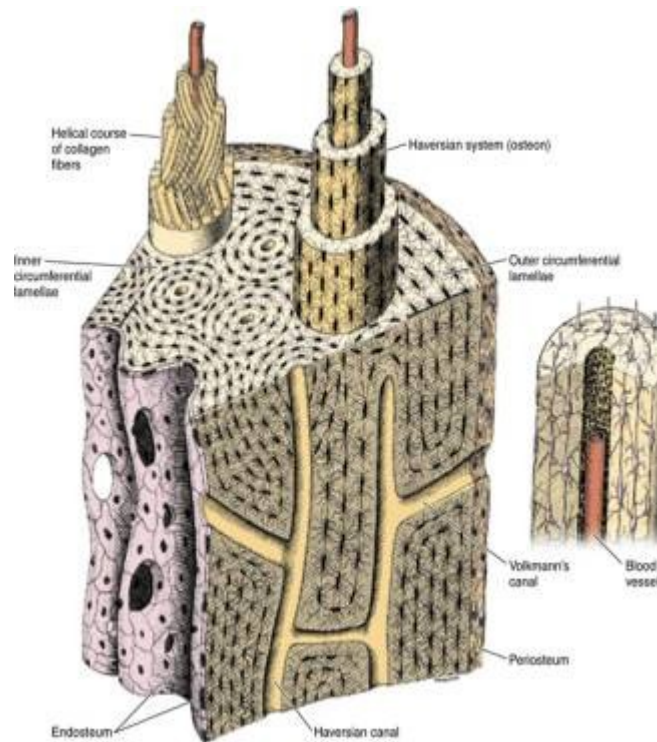
- **Lamely** – tenké ploténky, ve kterých jsou **kolagenní vlákna** pravidelně uspořádána a stmelena amorfni hmotou
- - tyto lamely jsou v lamelózní kosti dále organizovány – podle způsobu organizace lamel dělíme lamelózní kost na **2 podtypy- kompaktní** a **spongiózní**

Lamelózní kost - kompaktní

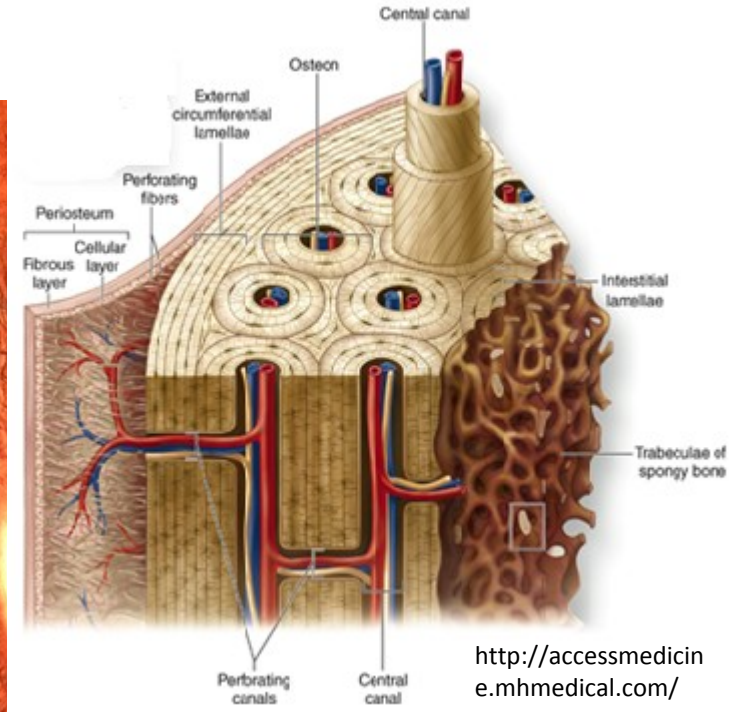
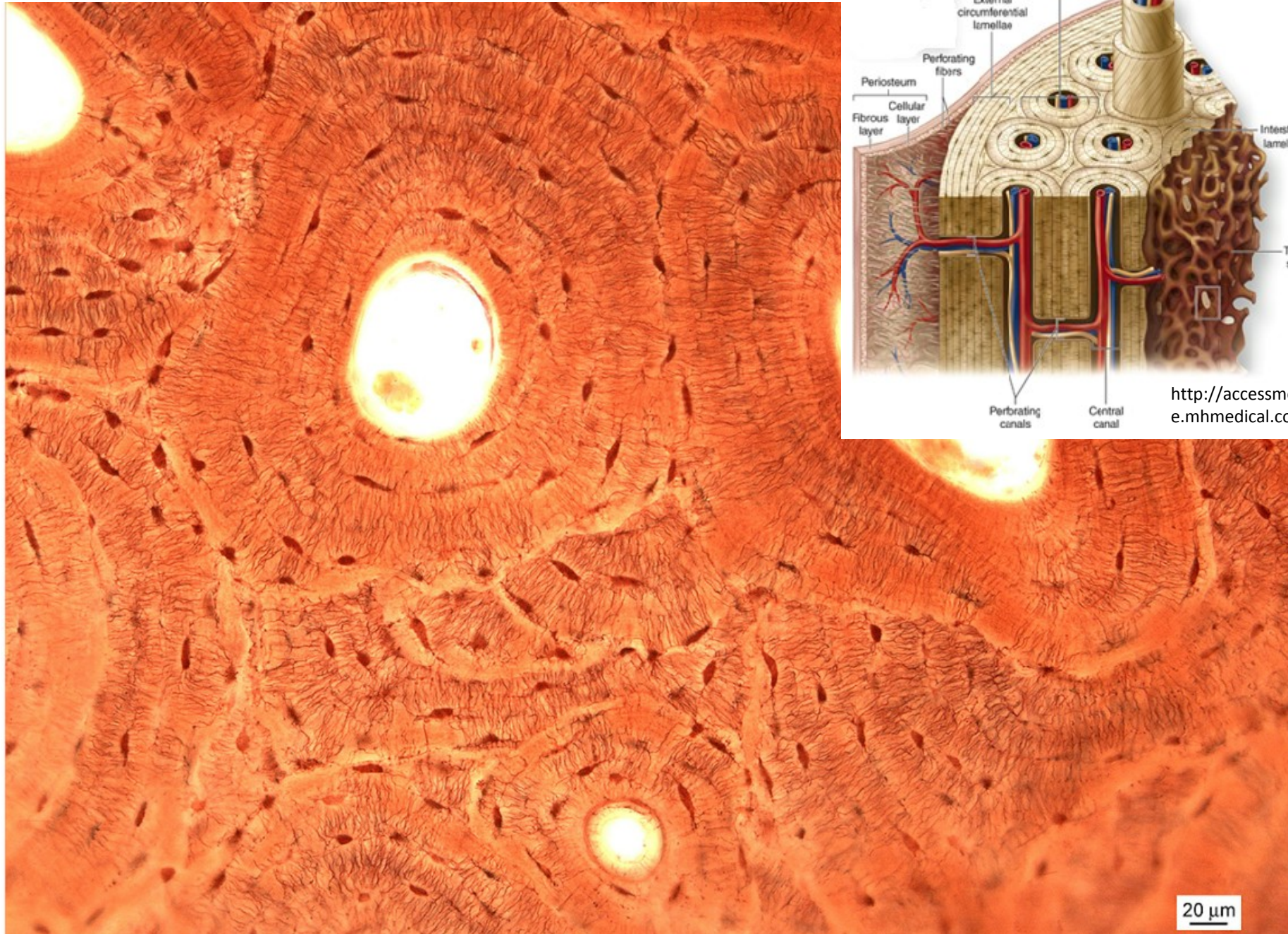
- lamely koncentricky obkružují centrální Haversův kanálek, ve kterém nacházíme cévy a nervy, vytvářejí tak tzv. osteon

- Haversovy systémy = osteony
- Plášťové lamely
  - zevní
  - vnitřní
- Intersticiální lamely

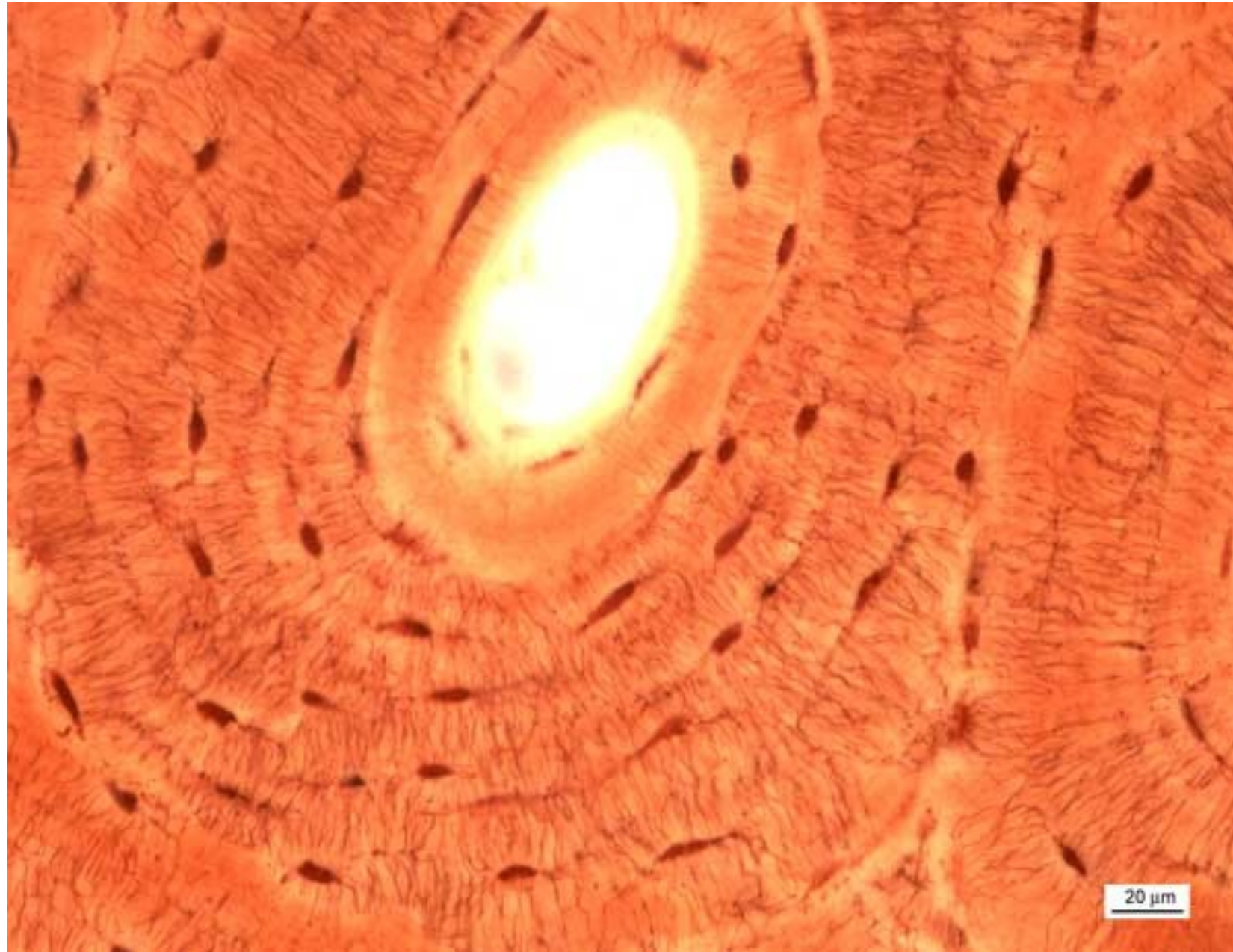

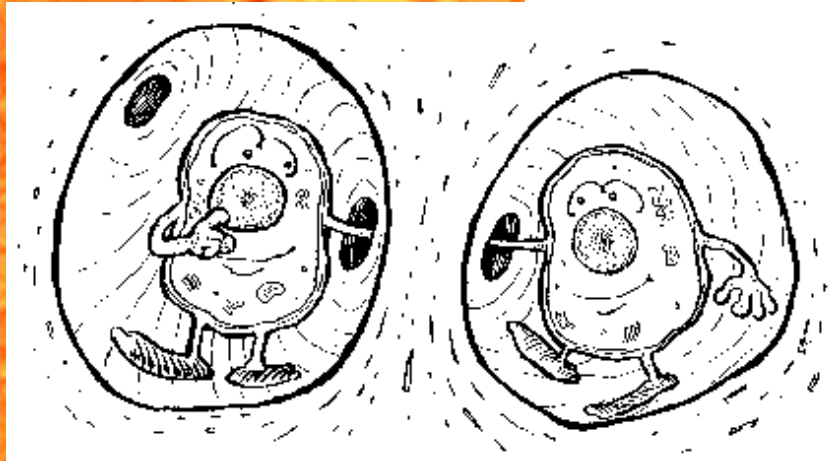
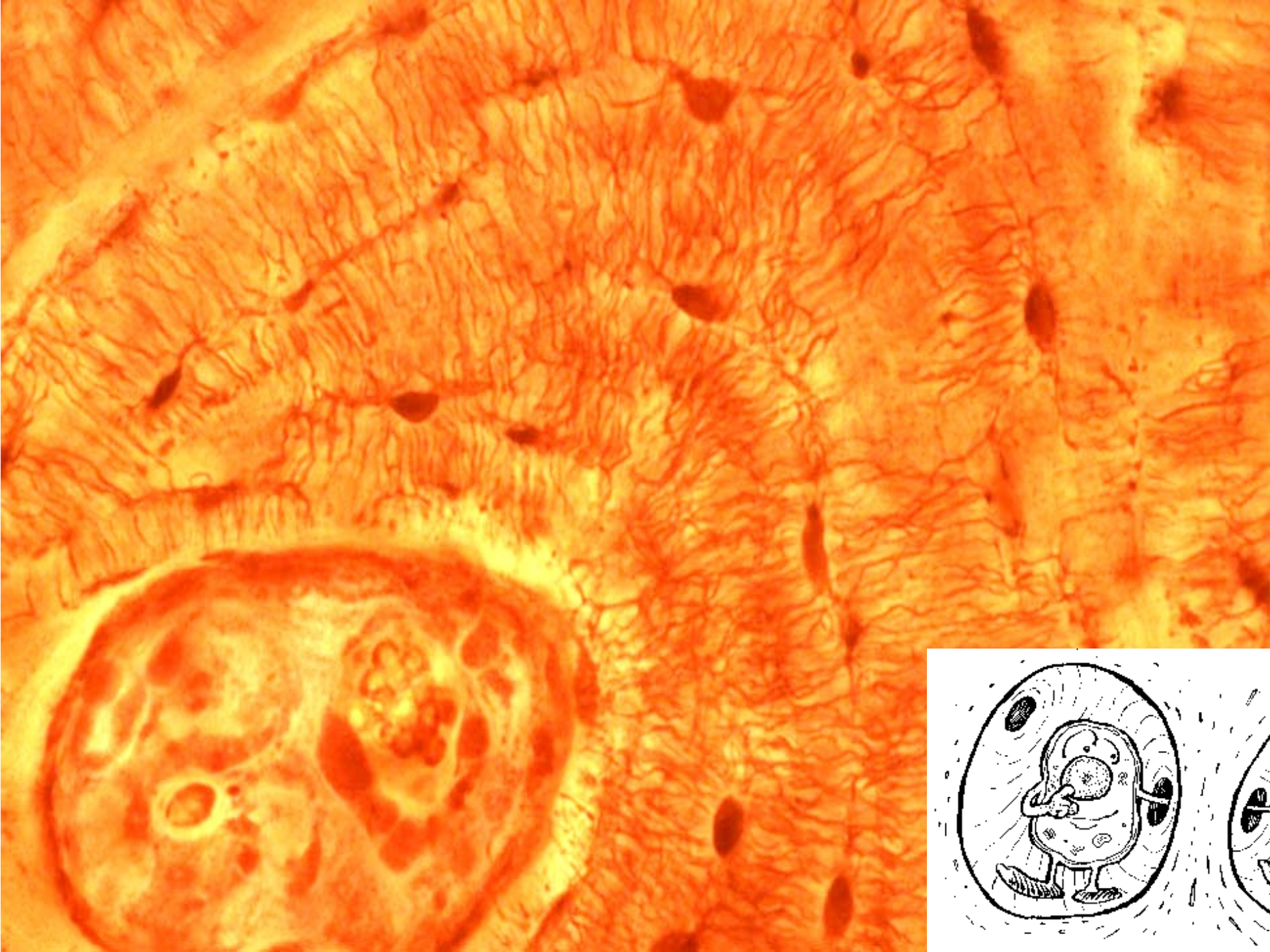
Lamelózní kost kompaktní (Schmorl)

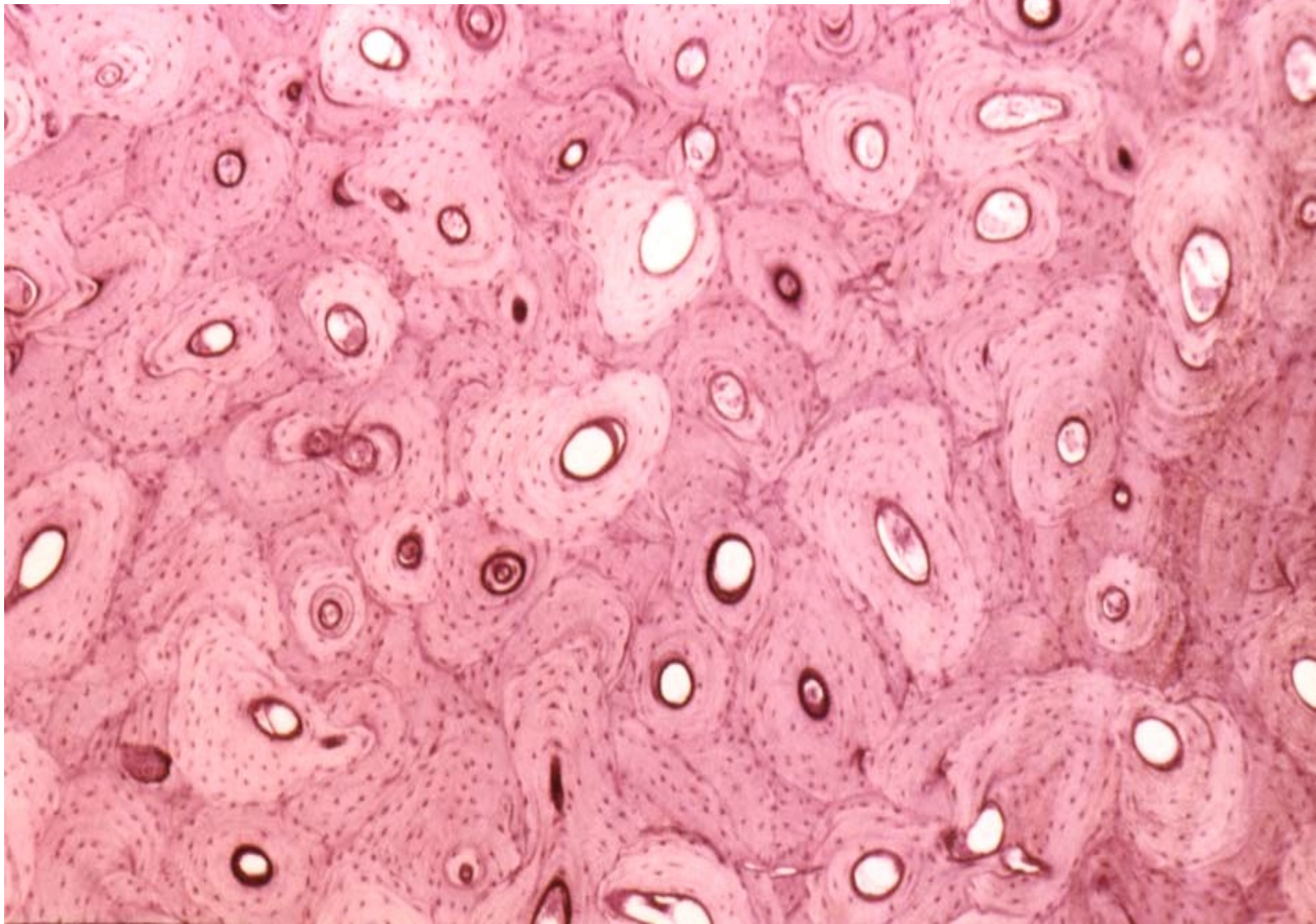
20 μ m

Haversův systém - osteon

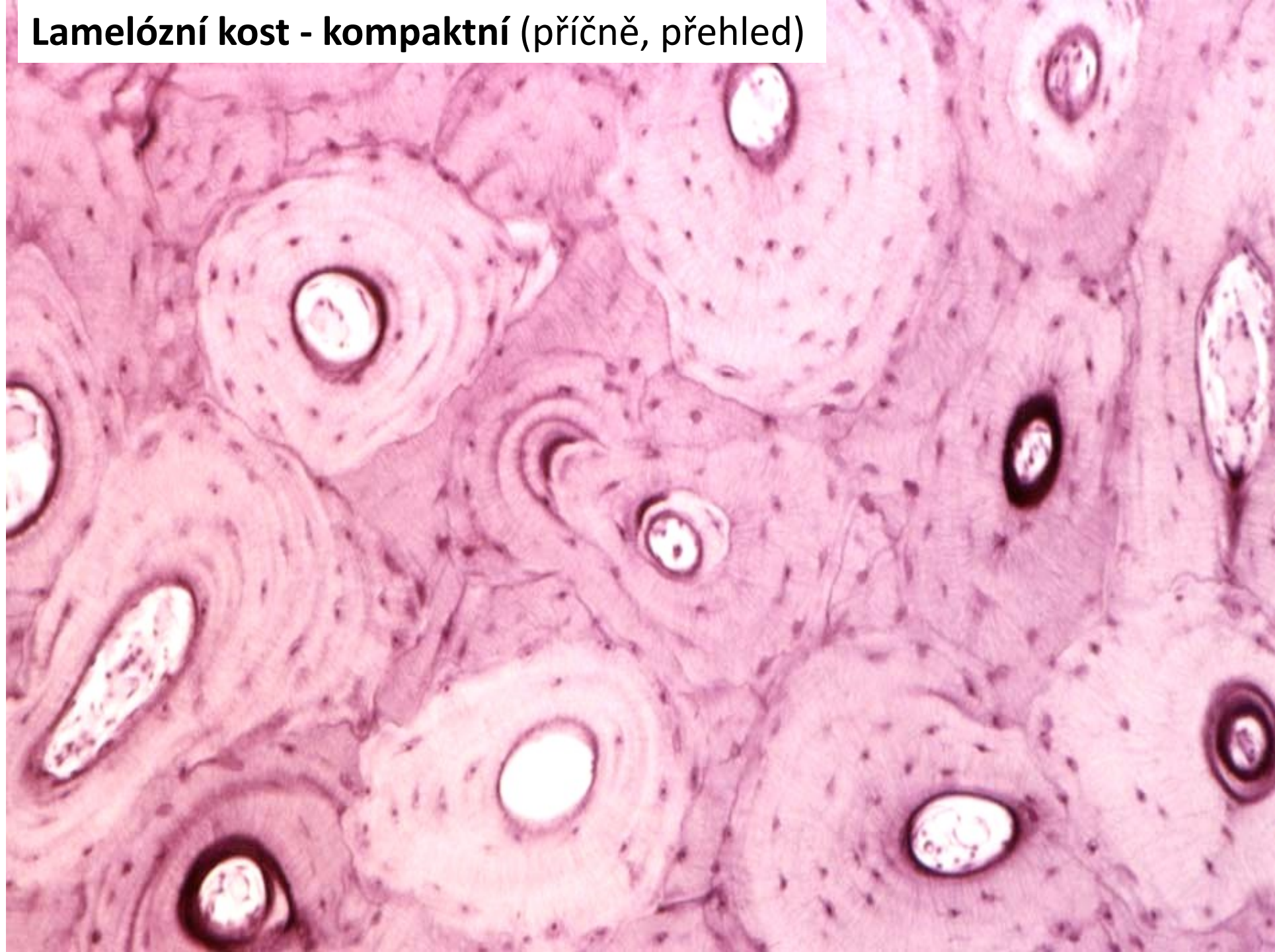

Lamelózní kost - kompaktní (příčně, přehled)

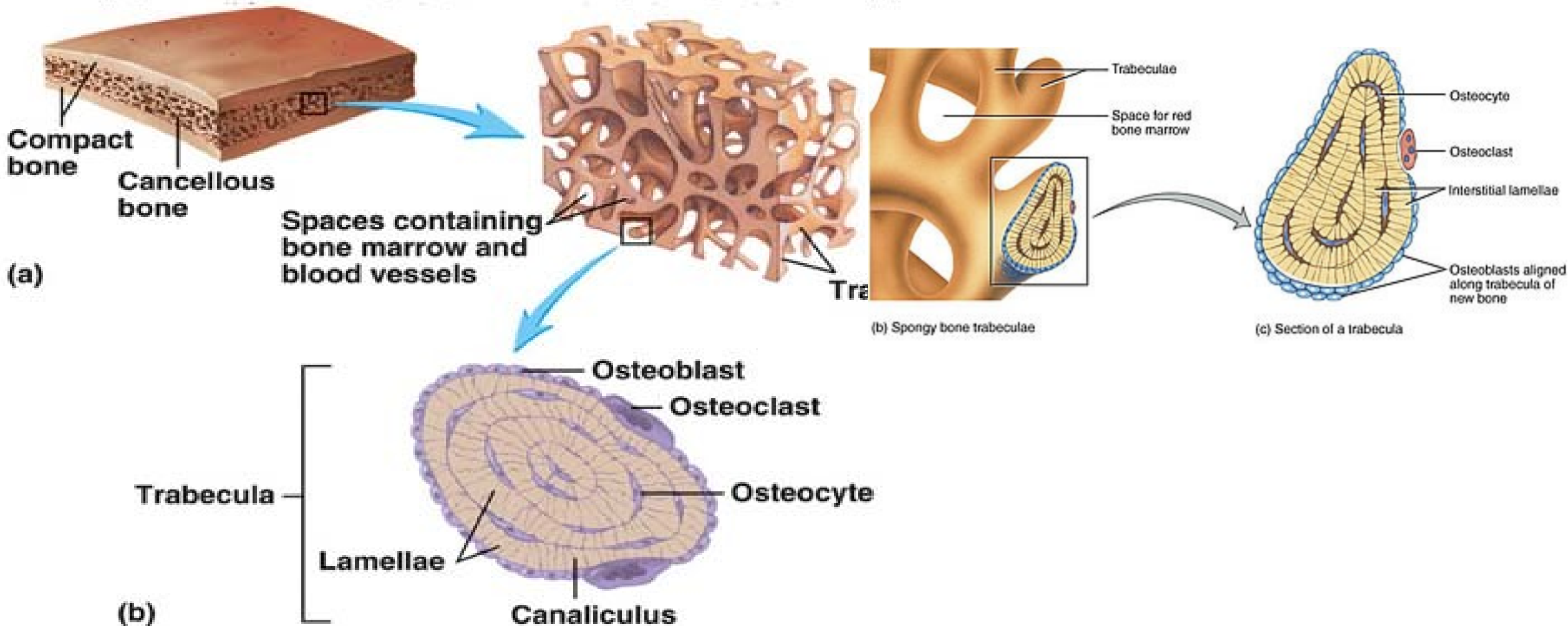
Lamelózní kost - kompaktní (příčně, přehled)

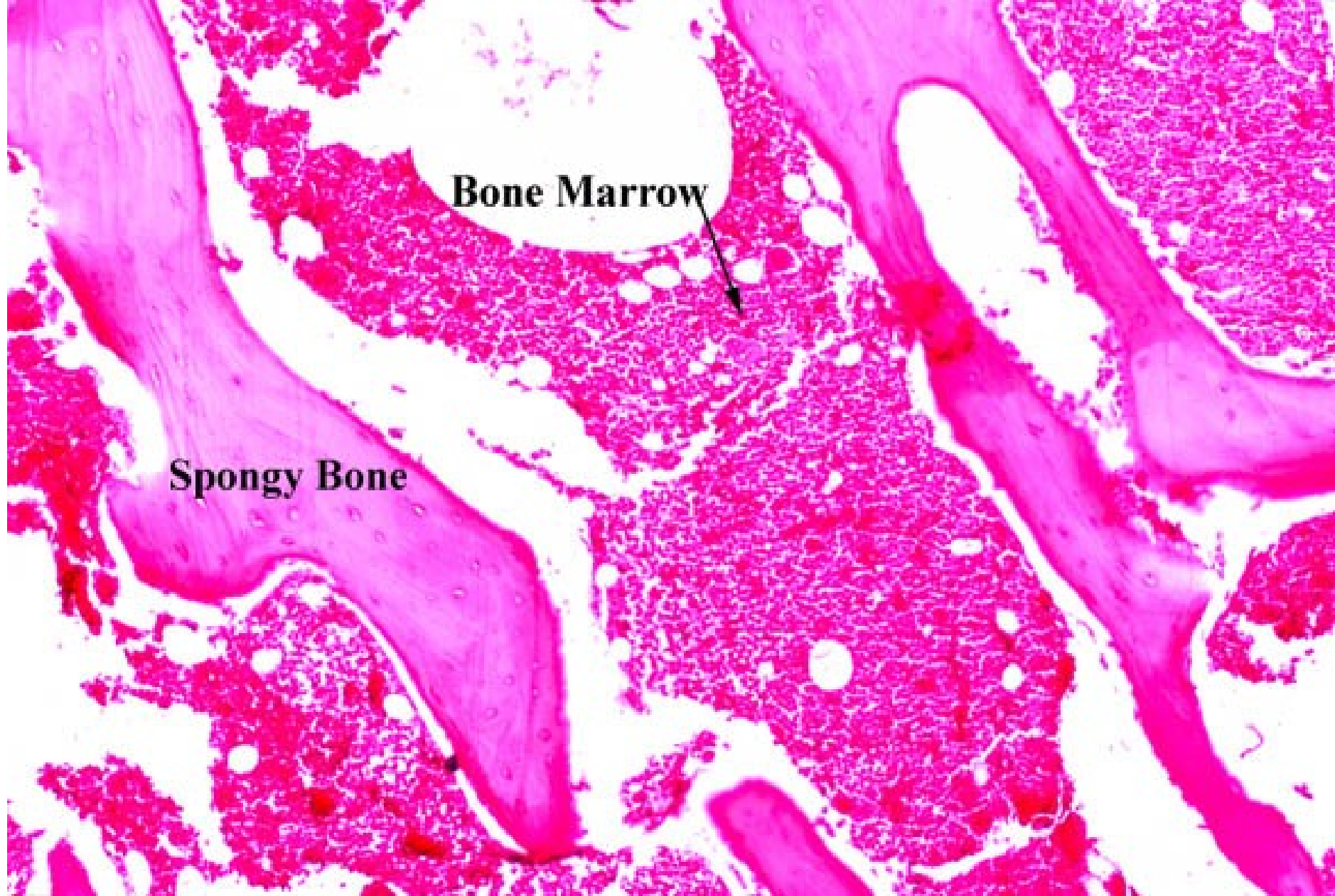
Lamelózní kost - spongiózní

- Matrix je také deponována ve formě **lamel**, ale u spongiózy se **netvoří** Haversovy systémy

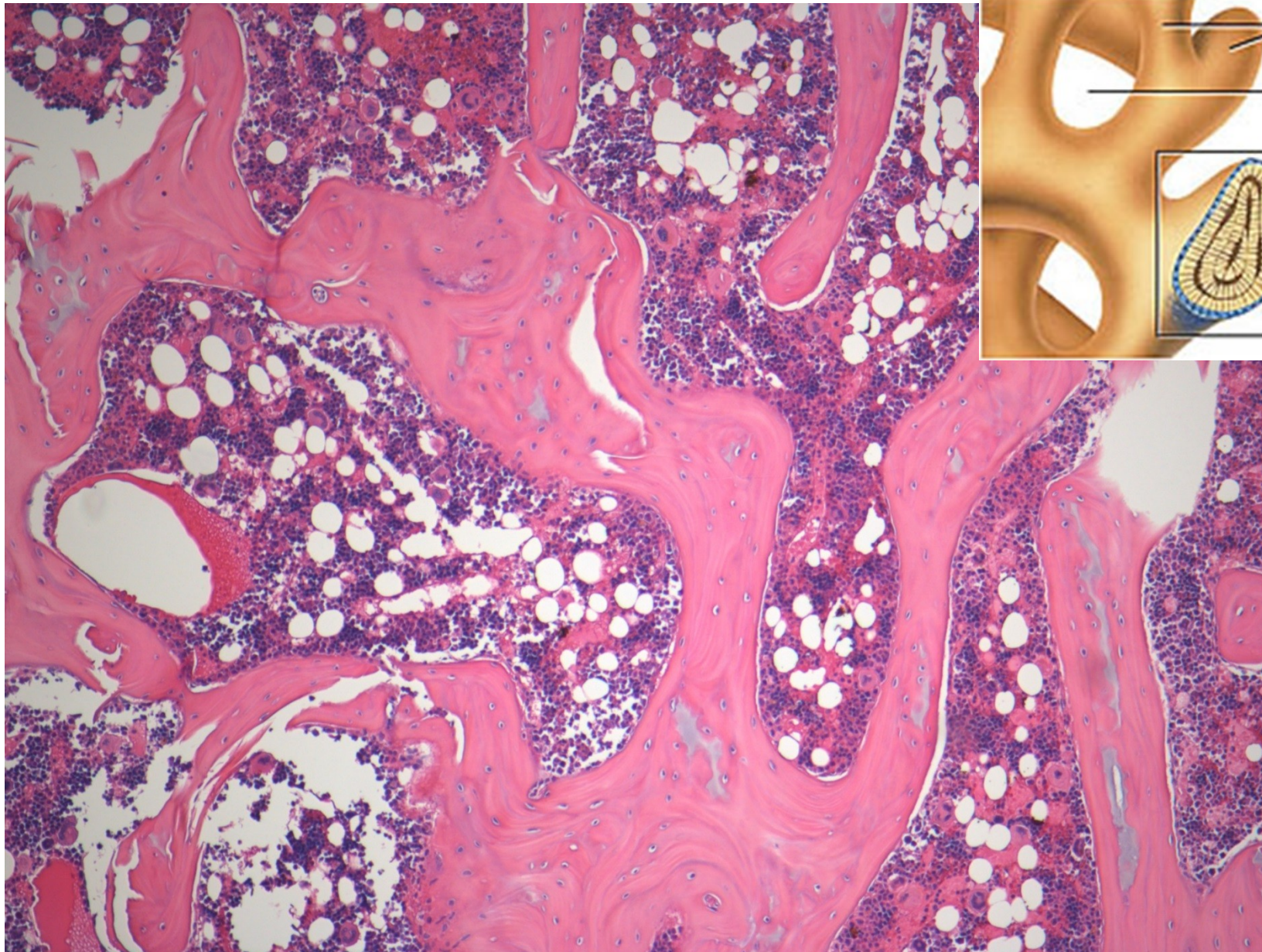
Copyright © The McGraw-Hill Companies, Inc. Permission required for reproduction or display.

Lamelózní kost - spongiózní

Lamelózní kost spongiózní (HE)

studydroid.com

Histogeneze kostní tkáně - osifikace

- **Desmogenní osifikace** (též intramembranózní osifikace)

- kost vzniká přímo z mezenchymu (embryonálního vaziva)
- kosti lebky, části mandibuly a clavicula

- **Chondrogenní osifikace**

- všechny dlouhé kosti, kosti nepravidelného tvaru /většina kostí/

Kost vzniklá desmogenní osifikací je histologicky totožná s kostí vzniklou chondrogenní osifikací!!

Osifikace může probíhat ve dvou po sobě následujících fázích:

- Osifikace primární $\Rightarrow$ primární kost (primitivní) = vláknitá
- Osifikace sekundární $\Rightarrow$ sekundární kost (definitivní) = lamelózní

Dezmogenní osifikace (intramembranózní)

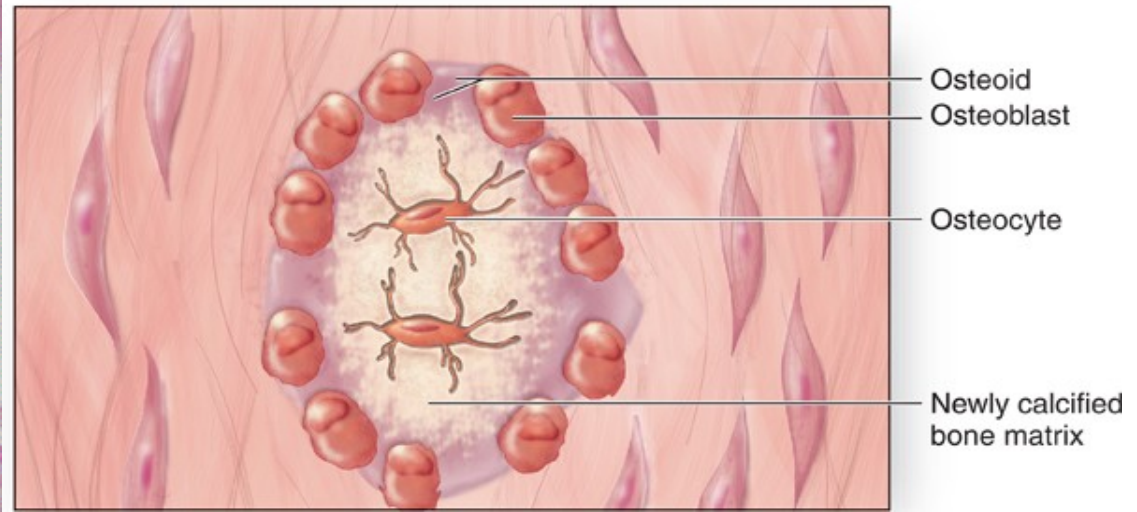
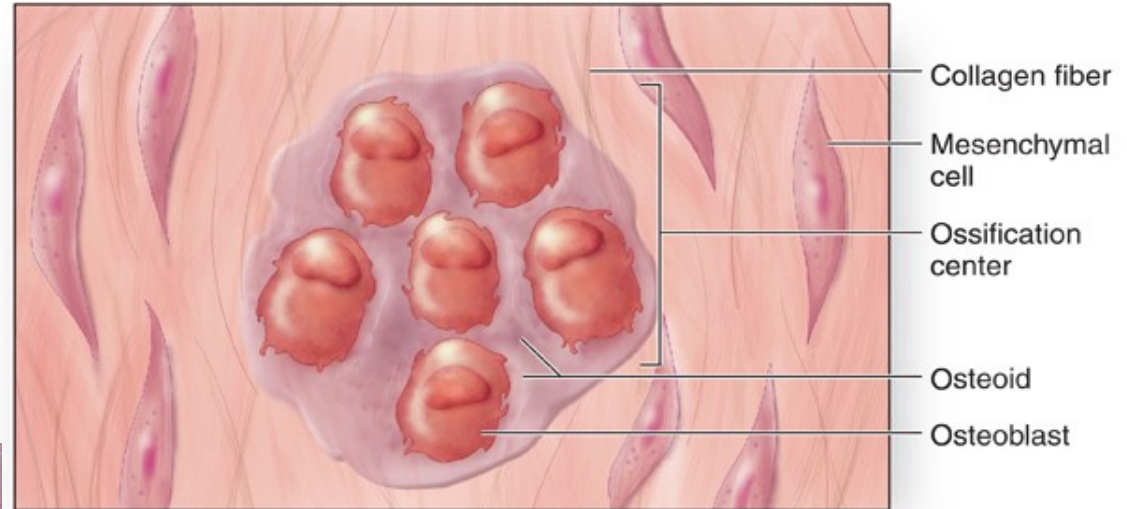
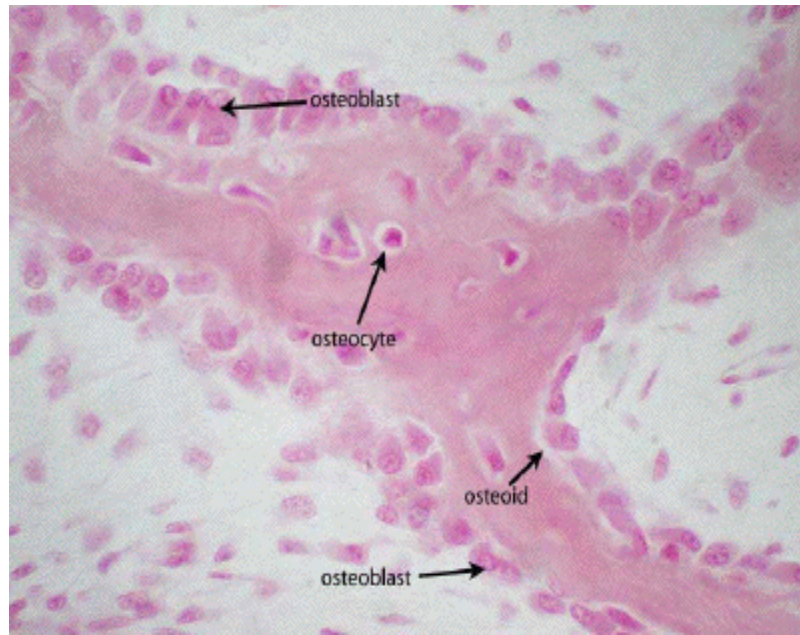
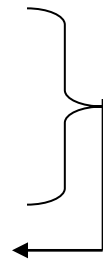
Kondenzace mezenchymu -
primární osifikační centrum.

Diferenciace osteoblastů

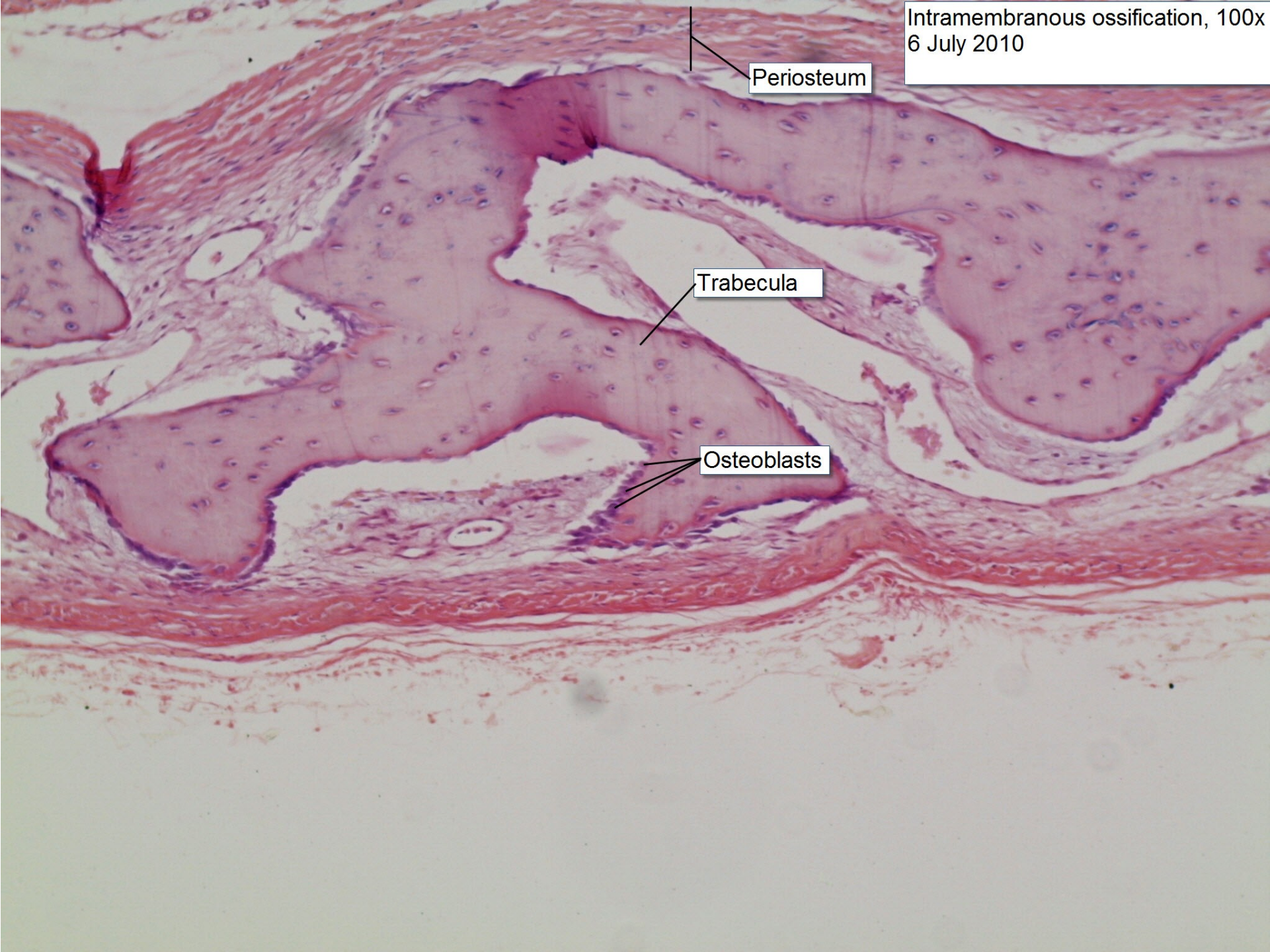
Tvorba osteoidu

Kalcifikace

Kostní trámce

Intramembranous ossification, 100x
6 July 2010

Periosteum

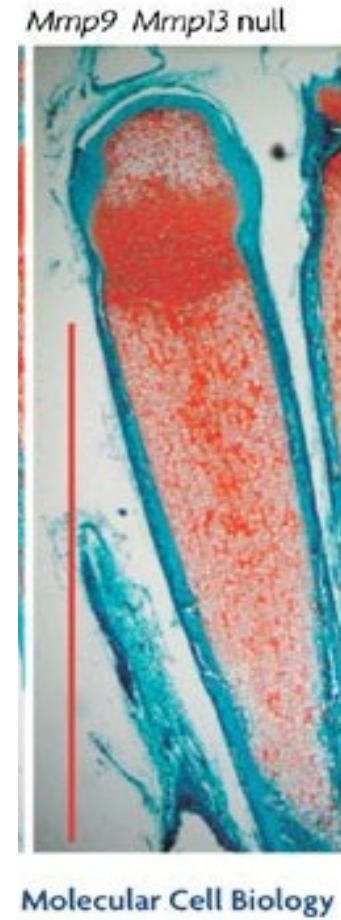
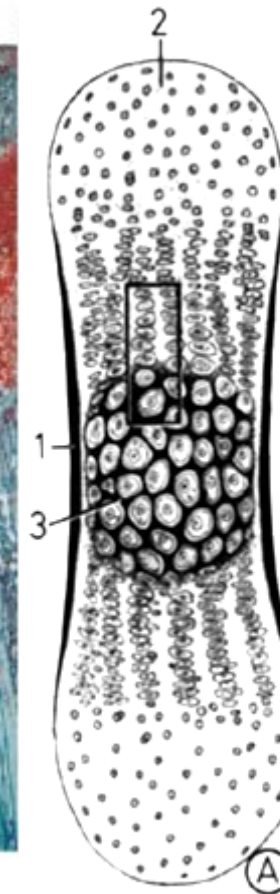
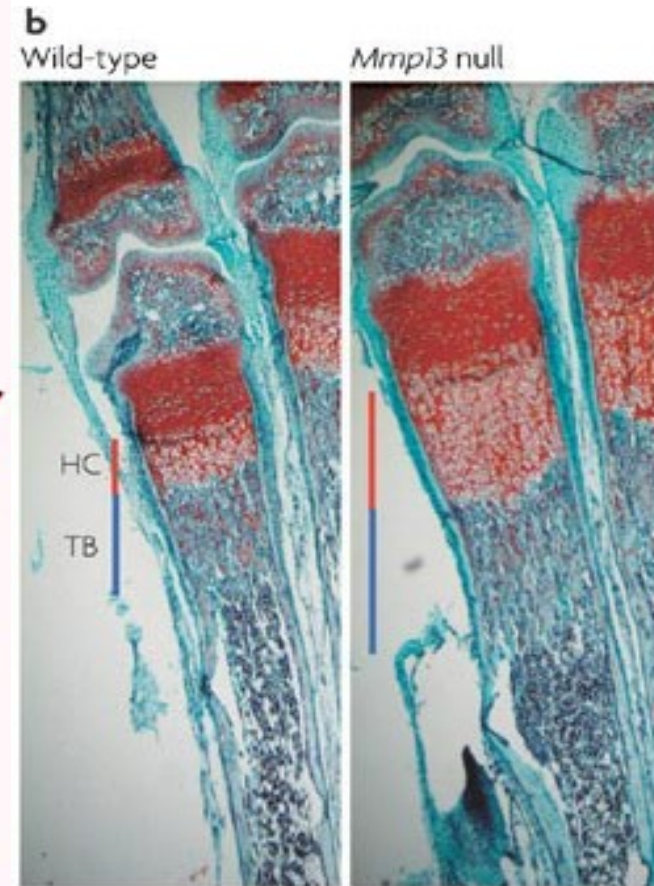
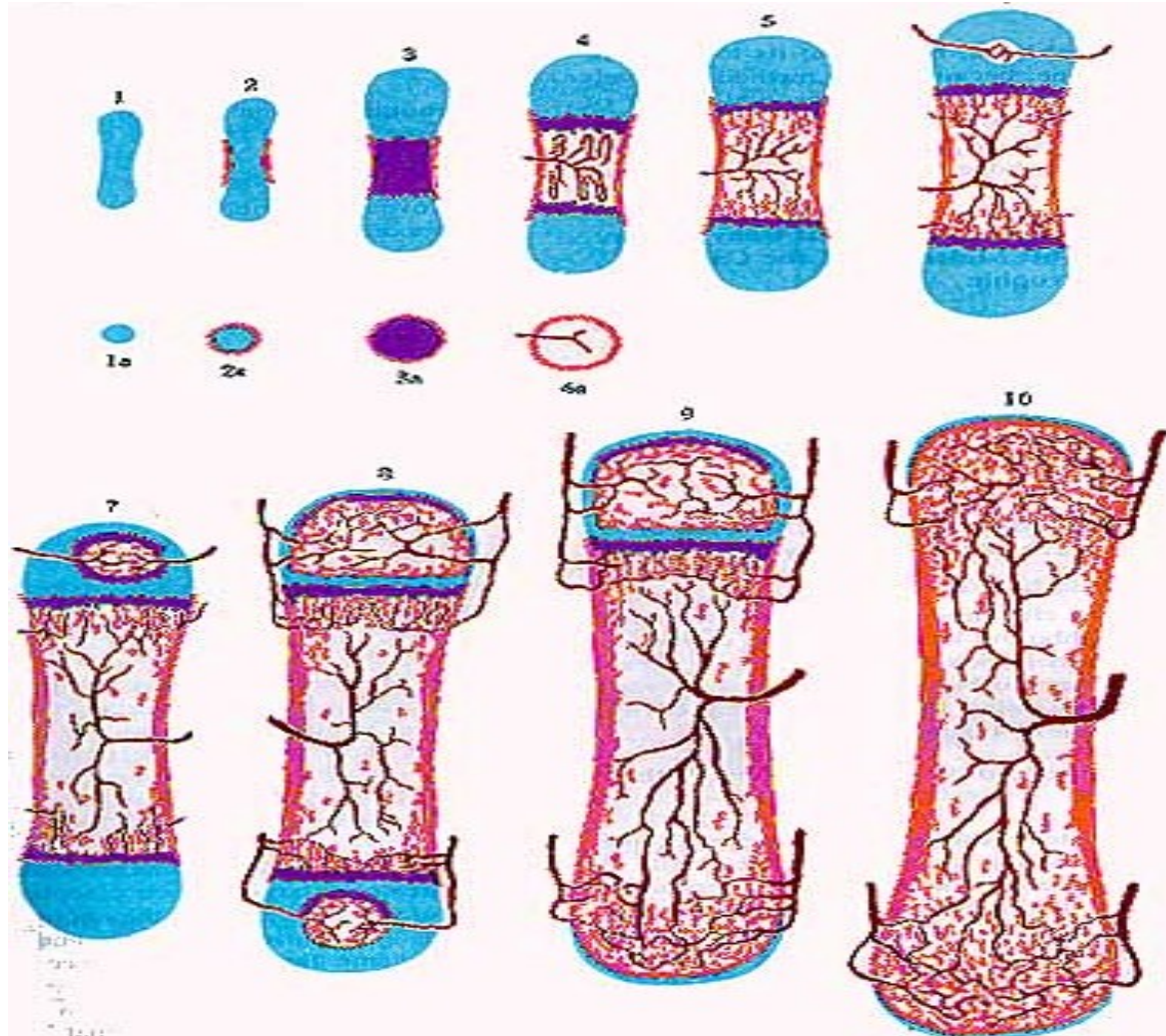
Trabecula

Osteoblasts

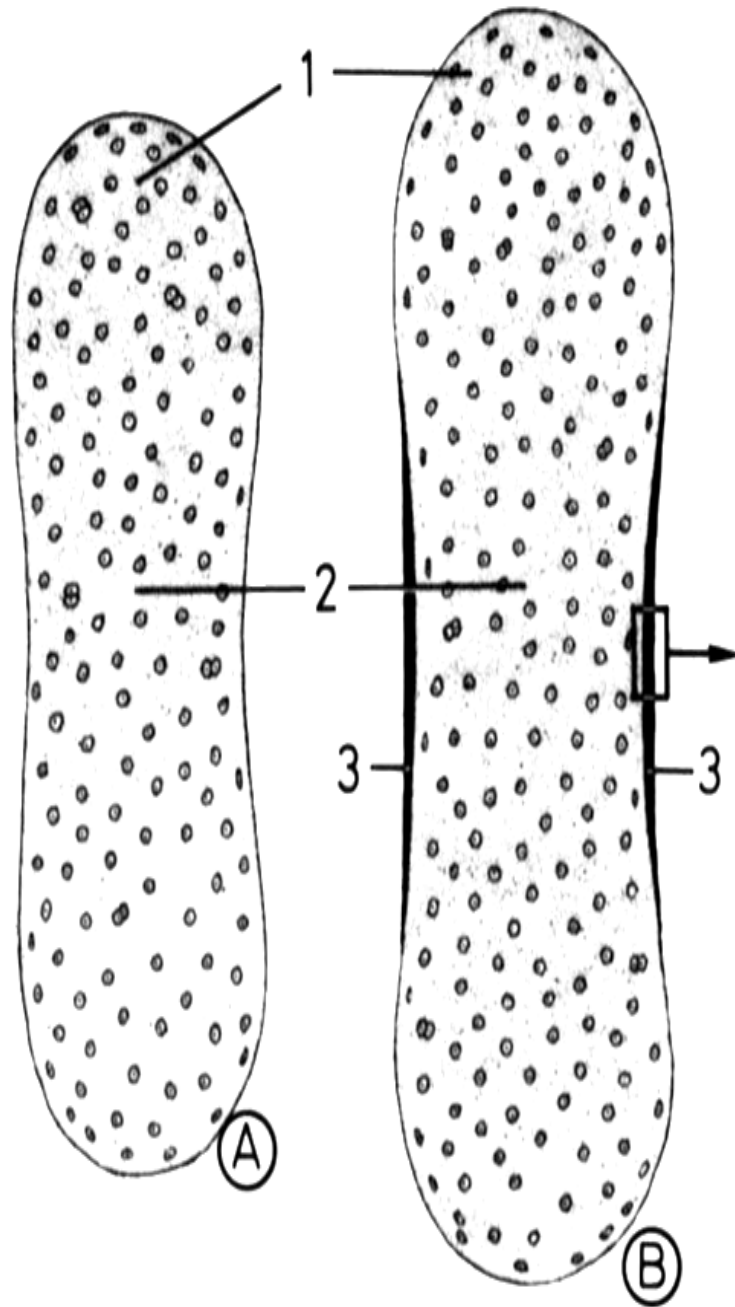
Osifikace chondrogenní (enchondrální)

- **PERIOST** - cévy + osteoprogenitorní bb.
- Osteoprogenitorní bb. $\Rightarrow$ osteoblasty (produkce intercel. matrix **OSTEOID**)
- Osteoid + minerály (= ossein)
- Osteoblasty v kostní matrix $\Rightarrow$ osteocyty,
- Primární osifikace
- Sekundární osifikace

Chondrogenní osifikace

Chondrogenní osifikace průběh

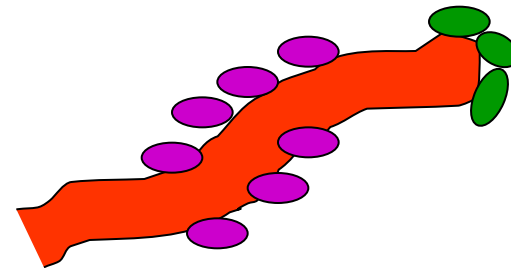
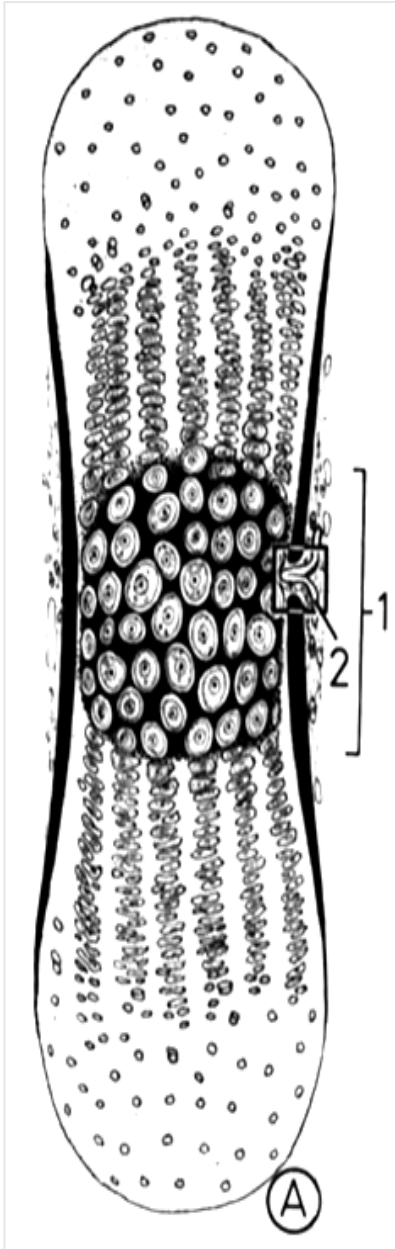
1) Perichondrální vaskularizovaný prstenec + osteoblasty

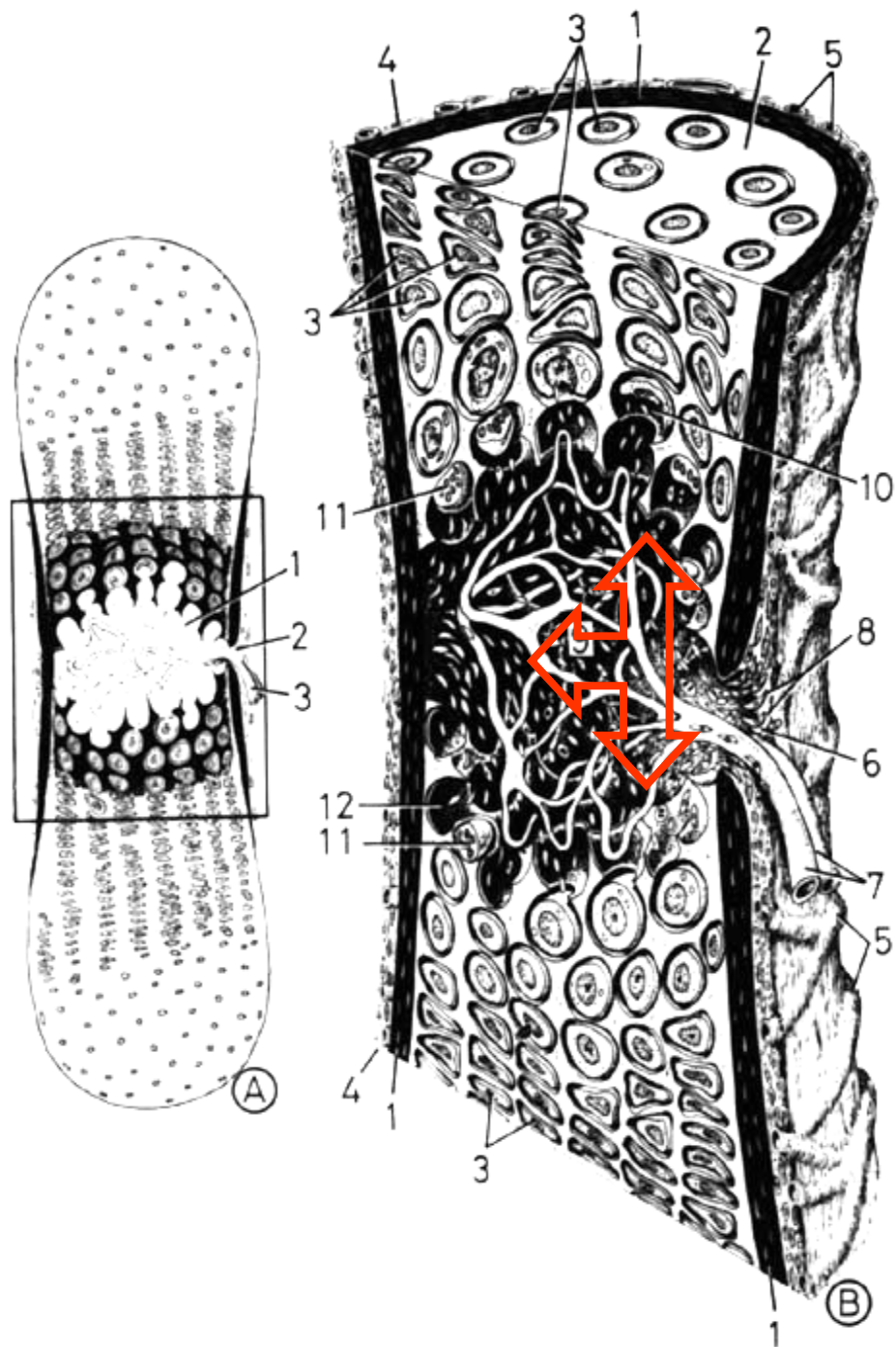
2) Vytvoří se tzv. **periostální kostní manžeta** – tj. novotvořená kost mezi chrupavkou a perichondriem

Chondrogenní osifikace průběh

3) v důsledku přítomnosti periostální kostní manžety
vážně výživa uprostřed diafýzy, dochází k
degeneraci chrupavky a vzniká
osifikační centrum

4) - průnik cév + osteoprogenitorní buňky ⇒
přeměna v **chondroklasty** („na čele“ **kapiláry**)
a **osteoblasty** (po stranách kapiláry)

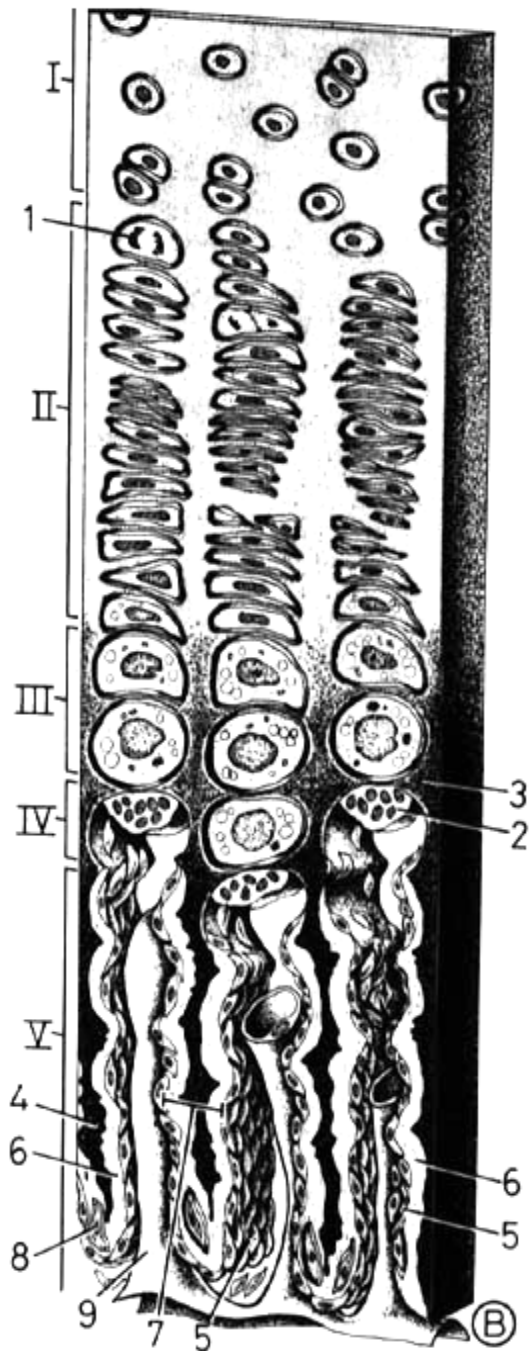
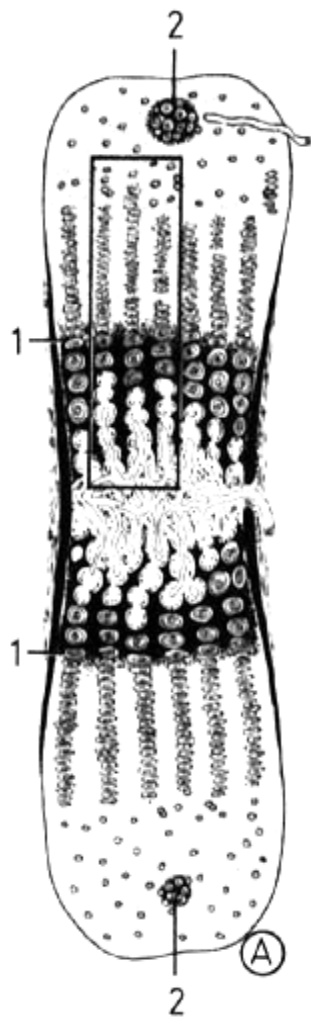

5) chondroklasty resorbují střed diafýzy ⇒ **primární dřeňová dutina**

6) cévy se stáčíjí k epifýzám a chondroklasty jim „razí cestu“

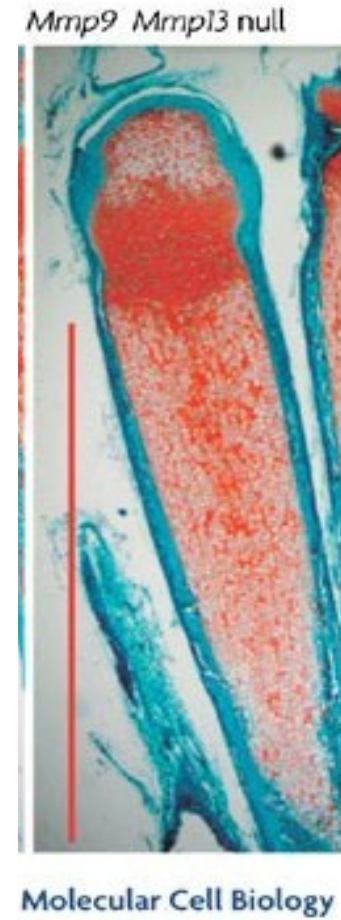
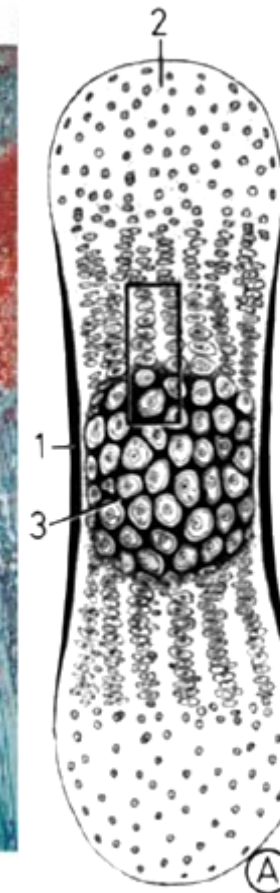
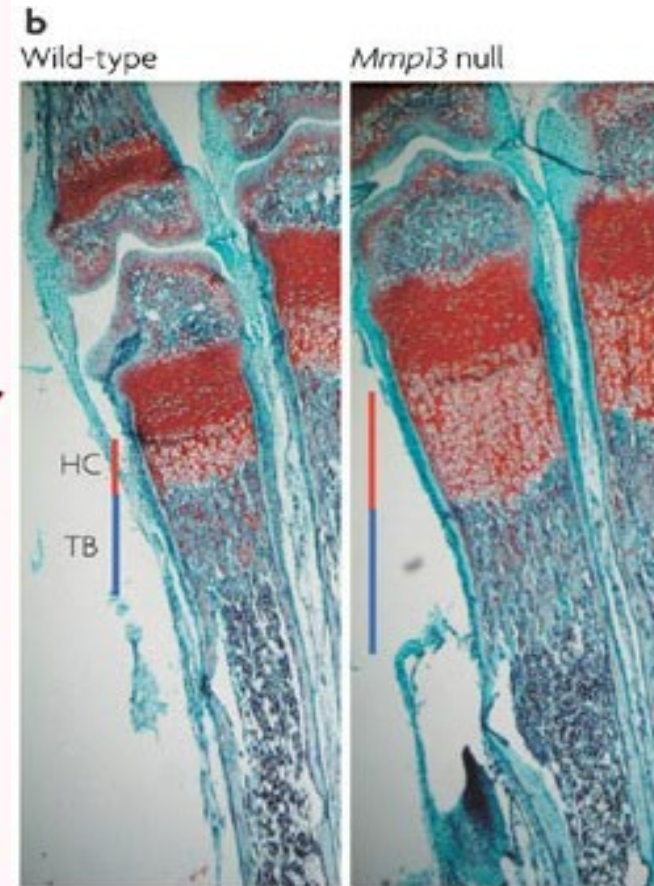
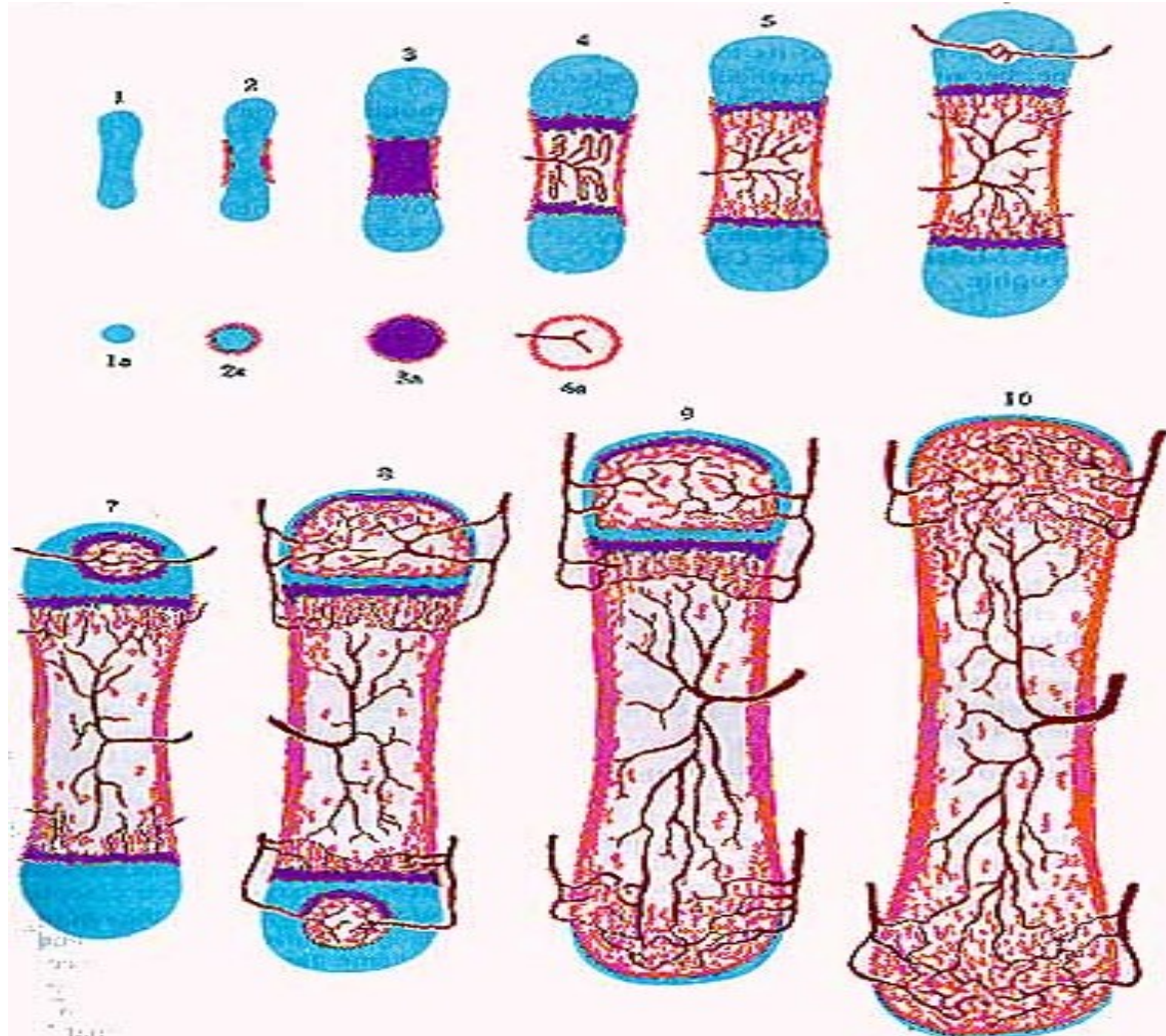

7) činností chondroklastů zůstanou z chrupavky pouze **směrové trámce** (spikuly) – tvořeny kalcifikovanou mezib. hmotou původní hyalinní chrupavky

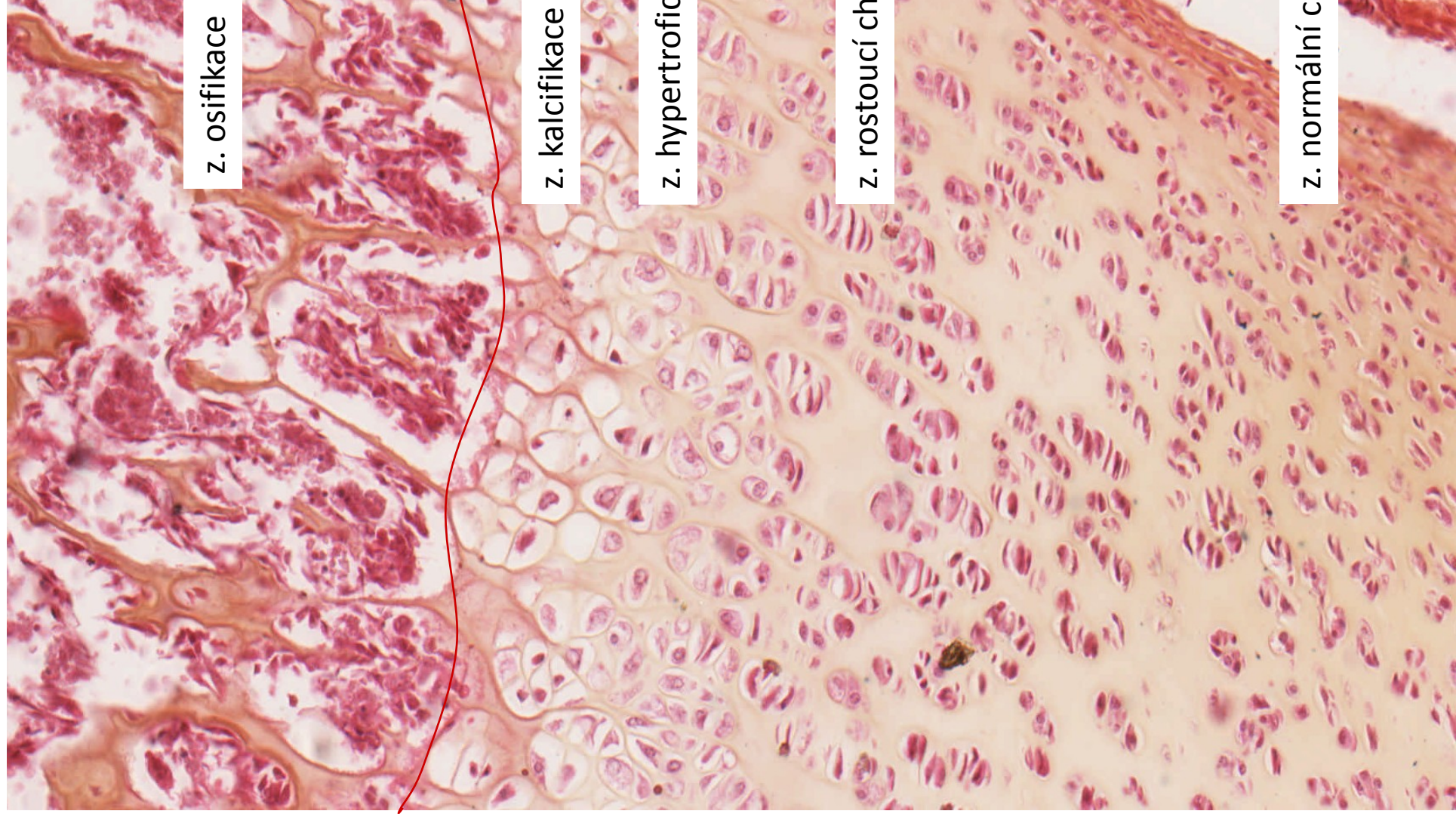
8) na směrové trámce „se usadí“ osteoblasty a produkují organickou část kostní matrix (**osteoid**), který je obklopí a z osteoblastů ⇨ osteocyty

Na směrových trámčích tak vzniká primární kost.

Chondrogenní osifikace

Chondrogenní osifikace (HEŠ)

Chondrogenní osifikace

Zóna normální chrupavky

Zóna rostoucí chrupavky

Zóna hypertrofické chrupavky

Zóna kalcifikace

* - kalcifikovaná
mezibuněčná hmota chrupavky

Linie eroze

směrové trámce →

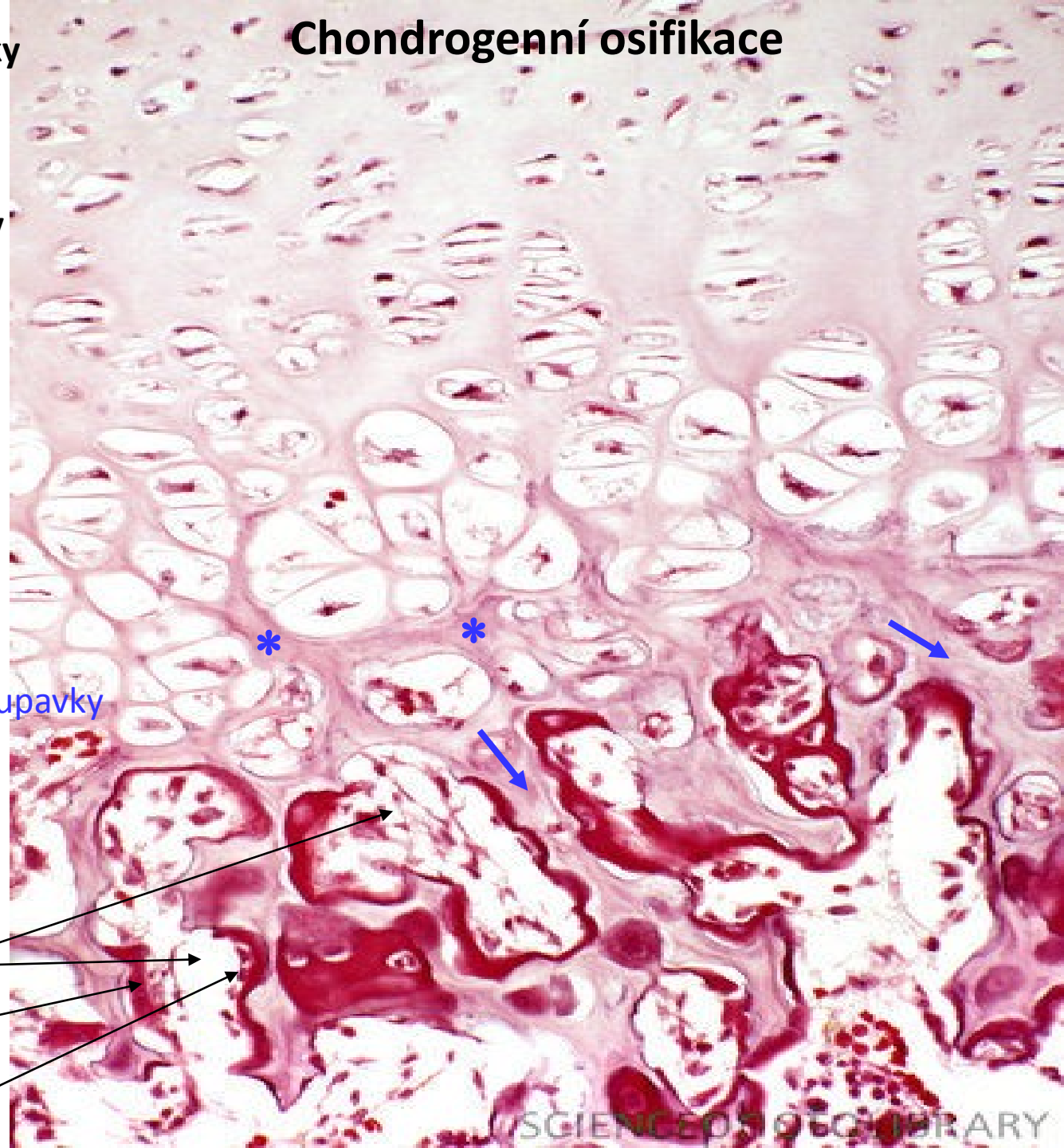
K
O
S
T

kapiláry →

osteoid →

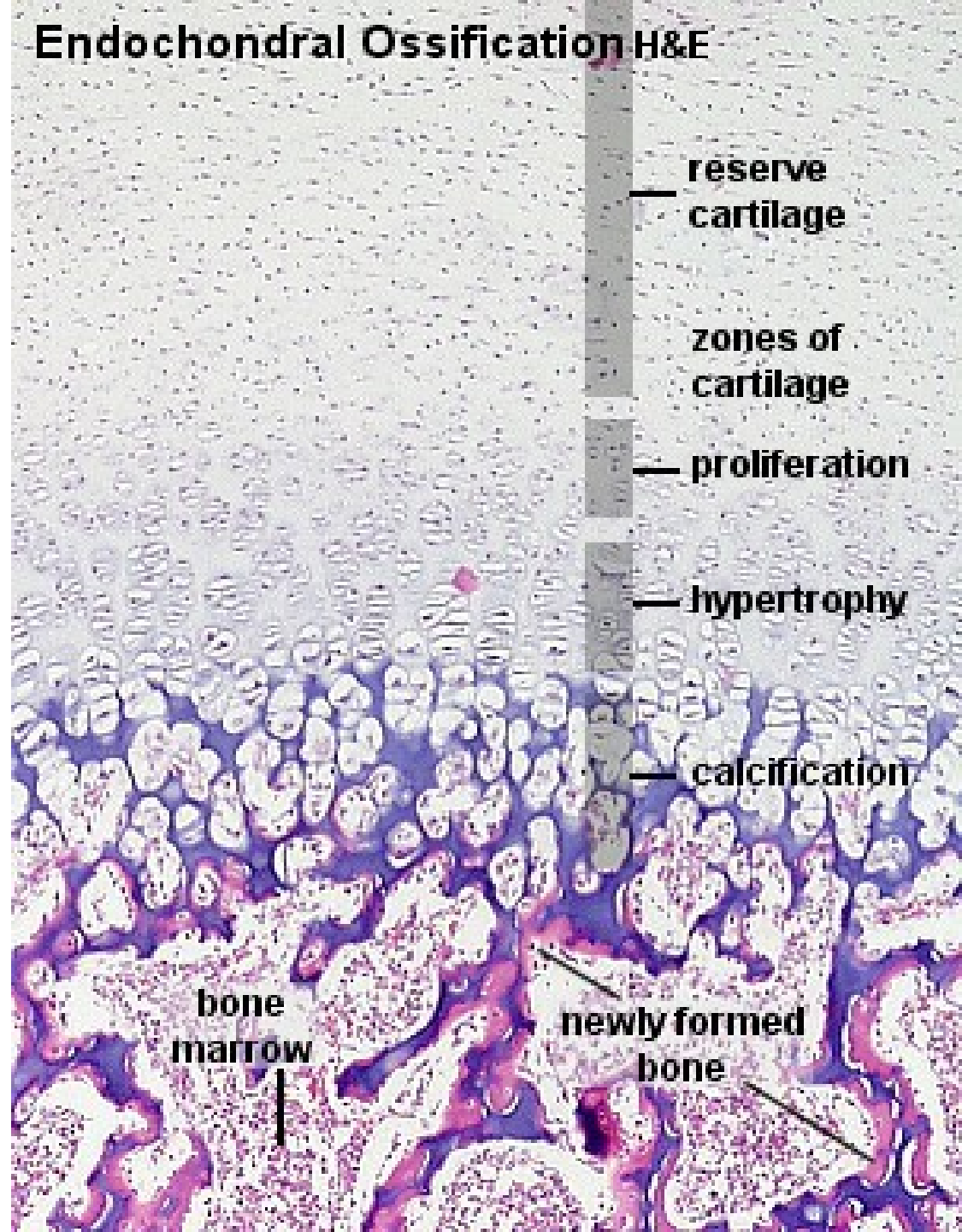
osteoblasty →

Zóna osifikace

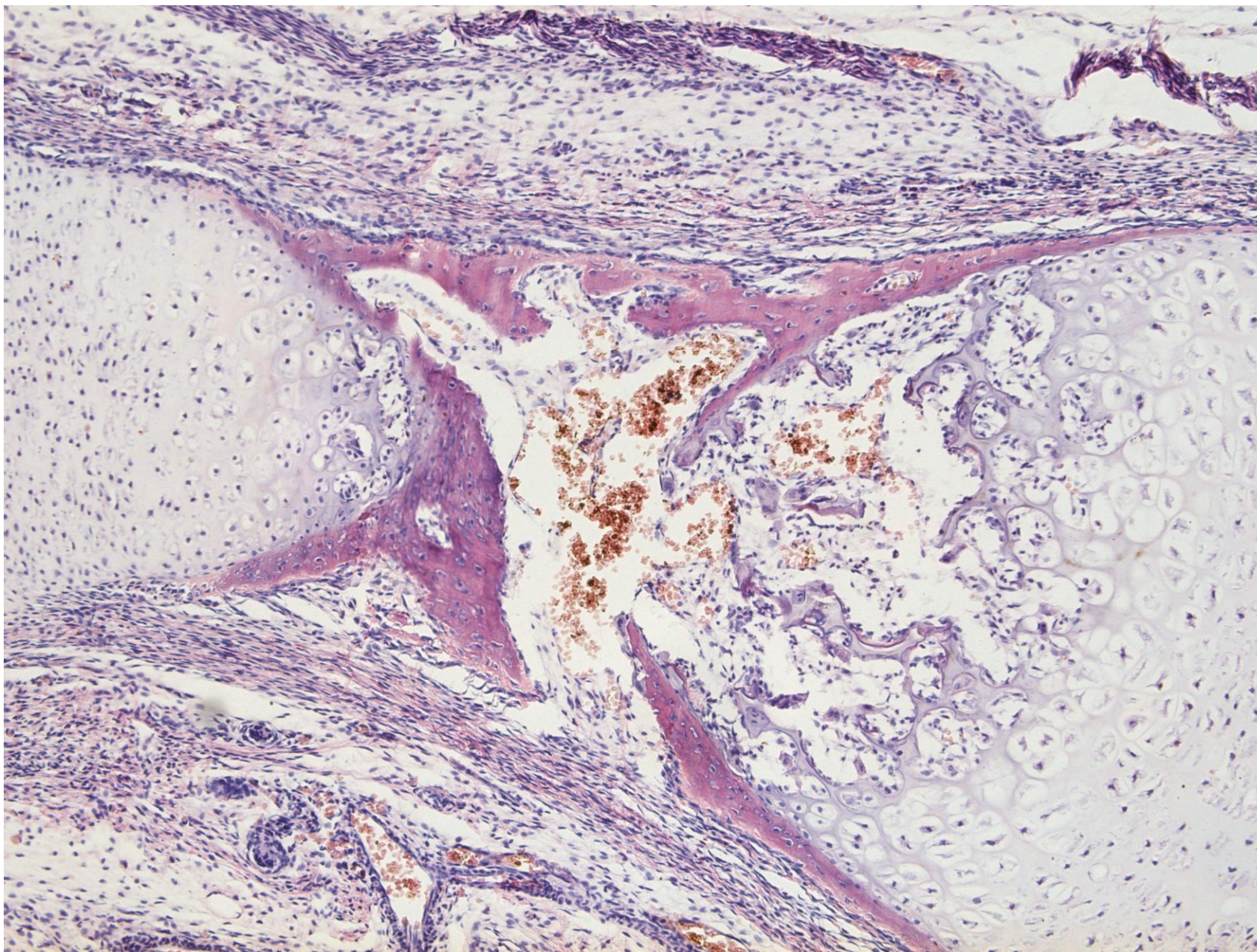

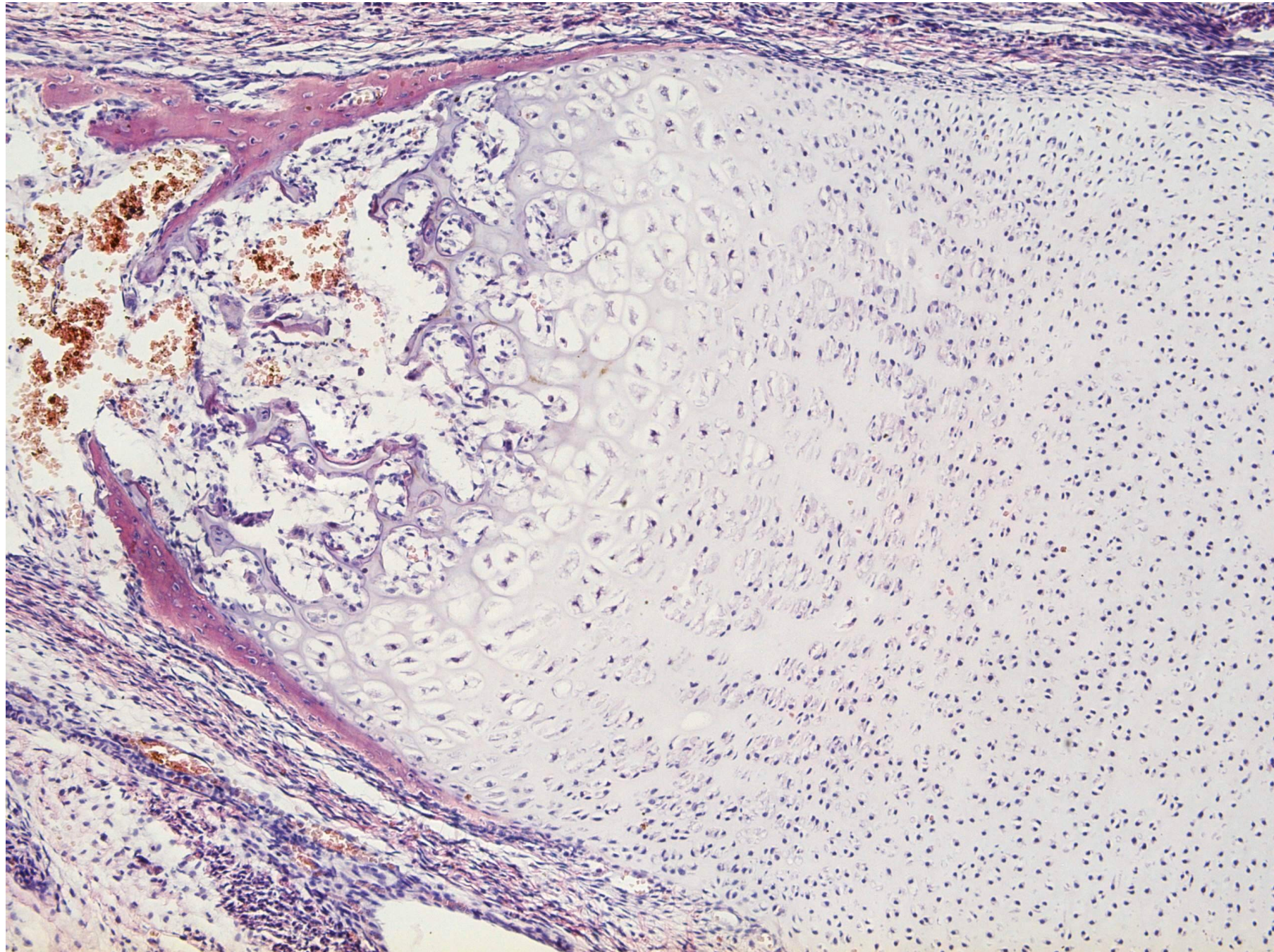
Chondrogenní osifikace

- Zóna normální chrupavky
- Zóna rostoucí chrupavky
- Zóna hypertrofické chrupavky
- Zóna kalcifikace
- Linie eroze
- Zóna osifikace
- Zóna reabsorpce

Endochondrální osifikace

POJIVOVÉ TKÁŇĚ II – chrupavka a kost:

Preparáty:

Lamelózní kost (95. Kost – HE nebo Schmorl)

Chondrogenní osifikace (96.)

Atlas EM:

Osteoblast (46)

Osteocyt (47)